ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

(Сей лист писаний з російської України.)

Тепер в нас тихо, всі війска двигнули ся за границю, в нас кажуть, що Львів з кріпостю вже забрали. В Кременець привозять велику силу ранених, роблять їм перевязки і відправляють дальше в глуб Росії; в Бережцях велика тревога була при війни книзі. В нас палади всі мости, бо надіяли ся, що наступають Австрійці, то тоді богато людий втікало, но куди, то ніхто не знав: в сідів і не рушав ся. Два 9-го серпня приїхало 35 душ австрійських кінних жовнірів. Їздили по всіх Бережцях, роздивили ся і поїхали в Кременець но їх не допустили, хотяй королівський міст мінами, но там сидять в окопі засада; наші стали на Австрійців стріляти, то ті повтікали в ліс, двох Австрійців зловили, бо попадали з коний, в офіцерови австрійскому кінь втік в Бережці і його тут зловили. За пів години і офіцер прийшов за конем, зайшов до водости, почав питати за конем і почав стріляти; потім взяв почтового коня і виїхав на дорогу. Зараз приоїг Солдвей Тригуба і пустав йому один стріл зараз в голову; сей упав з коня і почав утікати пішки, но його догнали і зловили самі люди. Наших жовнірів не було, аж як дали знати в Кременець, на другий день приїхало три сотні козаків, почали Австрійців бити, то кругом Бережця і в самих Бережцях вибили Австрійців до трох сот душ, навіть в Бережцях на кладбищі 5 душ закопано; остальні всі австрійські сили стояли від Радзівілова через Підзамче аж до Почаєва, но як стали робити перестрілки і наші війска стали відходити на Радзівілів і Почаїв, то Австрійці вернули ся назад і укріпили свої сили за Бродами і там був перший бій а потім пішли дальше.

Брегенц, дня 6 жовтня 1914.

Дорогий Брате!

Доношу тобі відомість з війни австрійско-російської. Війна, се страшне слово; давно, коли не було такої зброї, коли не було машинових ґверів, таких гарматних шрапналів та ґранатів, то се ще не була війна. Але нині, Дорогий Брате, якбись бачив, то не кулі але град з куль зі страшної бурі громової так, що не можна з „декунків" на очи дивитись. Тепер вам „репетір ґвер" на ніщо до війни не придаєсь, лише армати, а на близько віддаль машинові ґвери. Тепер, колибись лежав к шварм-лінії відтак спокою на маневрах, то немй що вже збирете; а на війні неприятельські шрапнелі і ґранати перорали би на кусні і вимішали би та з землею.

Описавбим тобі більше, але не можу, бо тепер, Дорогий Брате, нам 15 полк так знищений, що нема на що дивитись. Було нас на початку 6.800 людий, а за два місяці то людий половина осталась.

Вот знаєш, як ще дуже та половина було могла видержати, Дорогий Брате, щобис міг видіти з далека, як війна відбуваєсь, то ані жадна часопис, ані книжка описати докладно не може. Кобись бачив, як наш 15 полк і 97 полк разом від Красним і Бусько коло Золочева боролись на життя і смерть! Але одна наша бригада не могла довго держатись переважаючій 3-корпусовій силі неприятеля. По двох днях завзятої борби, коли ще Москалям прийшла велика поміч, ми мусіли уступати. Того самого дня впало з нашого полку 800 людий і 24 офіцерів, один майор і один оберштлайтнант так, що страшна річ. А Москалів, котрі на нас робили штурми, (значить ми були в „декунках" а вони робили на нас форверц") то як зачалисьмо на них стріляти з арват і з машинових карабінів, то не поодинокі трупи, але як в лісі дерево поручене вітром, так Москалів лежало побитих. А все таки „шапка на ровен", що два то на одиш.... Ото маєш, Дорогий Брате, коротко описано все, що я міг тобі описати, бо я хорий в шпитали в Брегенц в краю Форарльберг. Тут нас завезли лічити. Прошу ти, Дорогий Брате, жертвуй, що можеш для нас каліктк у лежечих. Я ранений в ногу. Кінчу відтак і здоровлю тя зі серця. Гаразд!... Твій брат Даниїло Яцковский.

СТРАШНА РІЗНЯ ПІД ПЕРЕМИШЛЕМ.

Берлін (через Амстердам). — Кореспондент німецкої часописи „Ам Міттаґ" описує, як завзято боролись Москалі коло Перемишля, щоб добути сю твердиню. Се потверджує також вістку що Москалі стратили тут 20.000 люде в забитих, не числячи ранених та забраних в полон.

Ось як росказує кореспондент:

„Я прибув до Перемишля по чотироднєвій подорожи автомобілем найлихшими дорогами, які я мало де бачив. Сильні зливи замінили дороги в непрохідні багна. Перевожене артилерії й кінноти та неустанні походи піхоти зробили ті дороги нездатними. Деколи колеса мого автомобіля грязли зовсім в болоті так, що годі було видобутись. Війско, яке ми стрічали по дорозі, було заболочене, а коні грязли в болоті по живіт. В Перемишли я дізнавсь про наслідки страшної битви, яка тут жалісна з вікон вийшла.

„Москалі почали обстрілювати твердиню 18 вересня. 20 вересня вони окружили місто і почали його бомбардувати. Таке тривало до 2 жовтня. Того самого дня вислали Москалі парламентаря з білим прапором та жадали здачі, однак їм відмовлено.

„Канонада почалась наново. Москалі пустили на твердиню цілі дивізії піхотинців та бажали взяти її штурмом. Головний воєнний штаб видав приказ, що твердиню мусить ся взяти за всяку ціну. Тому зібрали страшну масу війска та ударили з цілою силою на окопи. Почав ся страшний огонь.

„Жовніри росказували мені, що аж ляком переймало кождого, хто бачив, як Москалі сунули цілі маси війска, не зважаючи на австрійські стріли, що змітали війско наче вихор солому. Росіяни боролись завзято і поступали вперед, не тратячи надії, однак в кінци й надія почала їх покидати, коли бачили цілі снопи стрілів з машинових гармат та карабінів, що зі всіх сторін сипались на їх війска.

„Атаковано твердиню днем і почию. Страшний вид представляв ся для тих, хто бачив, як Москалі ішли вперед, не зважаючи на град куль Австрійців, що, особливо вночи, при осьвітленю рефлєкторів, видавалось пекольною ігрою. Прямо цілі компанії російського війска змітали австрійські гармати.

„Росіяни научились богато з японської війни, бо атакували дуже завзято, не зважаючи на величезні страти. Люди, що їх уживали до здобутя сеї твердині, були мабуть спеціяльно підготовані до такої акції. Небавом місце перед окопами вкрили цілі гори трупів. Австрійці обчисляють, що тут згинуло до 40.000 російского війска. Крім того забрали Австрійці богато полонених.

„Одинайцять російских батальонів, що підійшли неспостережено під окопи, напали нечайно на Австрійців. Се була несподіванка для австрійского штабу. Війско подалось до підземних казаматів. Відси боронились усі вони машиновими карабінами та гарматами меньшого калібру. Росіяни перебили собі дорогу аж до казаматів та тут почали уже битись на баґнети.

„Австрійці мали зі собою пушки з малими ґранатами і почали кидати їх на Росіян, що зайшли у їх засідку.

„У сих підземних печерах боролись люди з собою все довкола. Не було можливо стріляти, тому почалась справдішна бійка, як се було в часі старинних воен. Люди бились рушницями та баґнетами, які були червоні від крови. А на сьвіті стояла чорна темна ніч. Ні одна зірка, ні місяць не освітлювали сеї темної страшної різні. Годі було пізнати, хто приятель а хто неприятель.

„Казамати скоро наповнились трупами та кровю так, що люди мусіли лазити по трупах своїх братів та кінчити борбу. Росіяни боролись завзято та мусіли вкінци подати ся назад. Тимчасом комендант зателефонував по резерви до слідуючого форту. Та за-ки прийшла поміч, Росіяни вже уступили. В сій різні стратили Москалі 150 убитих на окопах а 300 в самих казаматах. Було також сотки ранених. Коли я виїздив з Перемишля, тривала тут борба дальше, однак Росіяни значно уступили взад.

„З одної сторони забрали Москалі зовсім свої війска так, що я міг свобідно переїхати дальше на місце призначене."

ЩО ДІЄСЬ ТЕПЕР В АВСТРІЇ.

Вісти з Австрії відмальовують повагу ситуації не до вообразення.

Не лиш військові втрати були великі, але хороби ще ширять ся серед війска, а населене апатичне. Втрата людий в австр. армії з просто не до уявлення велика. Здає ся, що якийсь злий дух зробив австрійску армію немічною від самого початку воєнних зворотів. Перший австрійський наступ в російській Польщі скінчив ся страшною катастрофою для наїздників. В однім батальоні згинуло одного дня 12 офіцерів і 562 людий.

Лиш шість тижнів по обявленю війни, Відень приняв під свою опіку 60 тисяч ранених, а обчислено, що австрійська армія за тих 6 тижнів стратила не меньше 200 тисяч жовнірів вбитих або ранених. Від того часу ані один день не минув, аби не приходили вісти про нові розбрати.

В однім атаку меншої ваги, при кінци місяця вересня, австрійська армія втратила кольосальну суму 20 тисяч ранених. Се було наслідком трагічної похибки. Австрійські війска вийшли без амуніції, розложили ся в поли на отвертій позиції і винесли білі хоругви. Російське війско не доглянуло їх і дальше десткувало війско з мітралєз через кілька годин.

Австрия цілковито не була приготована до тих величезних втрат. Там нині ані одно місто, що лежить на військовій дорозі, не було приготоване до того, аби дати захист раненим жовнірам і через те Відень треба було перемінити в один шпиталь величезних розмірів. Всі публичні і приватні шпиталі, бараки і школи переповнили ся, але й вони не вистарчили і тому забрано театри і театри для сеї ціли. Але й сього було за мало. Тоді заняли музеї, велику ротунду з парку, де відбувають ся елеґантні видовища, балетові великі палати Венеції і всі другі видаючі ся до того будови.

Життя міста є майже цілком здушене великою масою обезсиленних людий. Нема місця де би можна спокійно відпочити. Ранені лежать на долівці на простих мішках і соломі.

Шпиталям не стає хльороформу і через се богато операцій доконують без усипляння.

Але ще є страшнійші річи. Виздоровівші жовніри мандрують як волоцюги по улицях, убрані в мундури і не забандажовані, жебрають милостині. Вони голодні і просять їди, теплого одіня, білля і палиць до ходження.

Всі склади вже вичерпані. Вже нема шкіри на чоботи. Брак сорочок і блюз. Можна видіти ревматиків стоячих на мості зівирізаним шнурком місто поясом.

Разом з раненими приходять з галицької границі процесії жовнірів хорих на холеру і дизинтерію. Дезинтерія є просто страшна. Урядові числа подають, що у Відни вмирає по 100 людий денно від тої хороби.

Хороби поширяють ся з великою скоростю. Ранені, повертаючи домів, розносять хоробу на полудне Австрії. Відкрито і стверджено богато випадків на дорозі з Відня до Трієсту.

Ввиду тої небезпечної заразливости, власти постановили вибудувати поза містом деревяні бараки на 10 тисяч ліжок, як ... львовані військові шпиталі.

Прибуте до Відня тисячів утікачів з Галичини переважно Жидів, ще більше робить замішане в місті. Множество тих людий, низьких, з довгими бородами, в чоботах і довгих, мов у попів, халатах, типічні галицкі постати, з жінками і дітьми, товпить ся на подвірях публичних інституцій. Власти рішили не допускати вже більше ні одного галицкого втікача.

Серед маси кипить, деколи доходить до демонстрацій, але власти скоро їх дусять; раз причиною демонстрацій було те, що власти через 5 днів за порядком не подавали ся звіти про побіди. Велика товпа народа зібрала ся на Штубенрінґу перед міністерством війни і домагала ся воєнних вістий. Поліція апрняла строгі міри.

У горожан виродилась ся цілковита байдужність. Нема обяв патріотичного чувства, запалу, симпатії. Бюрократична Австрия показує себе в цілій своїй пустоті.

Деякі подробиці великого австр. розгрому вже відомі у Відни. Щоденні процесії тисячів ранених жовнірів, уставлених в сумні ряди, провадженні з переражаючим звуком труб, розносячі сильний запах карболевого квасу від бандажів, вивішуване білих хоругов з червоними хрестами на них, які означають, що день, то більше домів занято для ранених, — все те принесло до Відня безпосередну траґедію війни.

Але кавярні і театри все ще отворені і щоденно наповнюють ся веселою рівнодушною публикою, що жие теперішною хвилею, а не журить ся про завтра. Се є давна рівнодушність, яка показує, до якого степеня нарід може стати байдужним на долю своєї вітчини.

Весь запал загинув. Я був у Відни в перших днях війни. Я пригадую собі живі сцени на вулицях, демонстрації, товпи з прапорами і смолоскипами. Вони видавали ся мені новим народом, якого я передше не знав. Тепер мені говорить один урядовий рапорт:

„Стверджено, що майже всі демонстрації, які відбули ся в перших днях війни, були зорґанізовані властями і заплачені по 2 тисячі корон за серію."

На уродини цісаря, з касарень вийшов відділ жовнірів, мовчаливих, суворих, з фанами в руках, з заду офіцири з витягненими мечами. Се був наказаний ювілей. Дехто на вулиці плескав в долоні, не було товпи народа, як давнійших років.

Стверджено, що богато страшних неповоджень австрійской армії, були спричинені через якусь таємничу зраду, через яку російські і сербскі війска довідували ся кождого дня про всі плани австрійскої армії. Австрійські плани проти Сербів були відомі Сербам до найменшої подробиці.

Сим вичеснює ся небивалу повільність і трудности австрійских операцій. Проти кождого атаку був зараз висуваний контратак. Кождий таєний рух злобував ся все з переважаючою силою, яка приходила з блискавичною скоростю. Зневевито обдуманна, гідна подиву система шпіонажі, паралізує всі операції австрійских війск.

Перед упадком Львова австрійські війска розстріляли львівського начальника стації і 10 з найвисших зелізничих урядників. Відкрито, що вони інформували Москалів про плани австрійського війска.

Руські селяни були узброєні невідомою рукою. Коло Мостиск на відділ гузарів впав град куль з лісів і домів. Мужики стріляли на свою армію, як на ворогів.

Стверджено дальше, що кількох славянських полків треба було загрозити оловяним огнем, як не хотіли йти на Москалів.

Зараз по відданю Львова Німці заходили, аби їм віддати команду над австрійскими війсками. Австрійські офіцири на визначних становищах спротивили ся і предложили свої резиґнації.

(Се пише один кореспондент до італійської часописи.)

ВІСТИ ЗІ ЛЬВОВА.

В „Газеті Варшавскій" знаходимо такий опис положеня у Львові:

Один чоловік, якому удало ся опустити Львів 19 вересня і прибути до Варшави, розповідає так про заняте Львова Москалями: „До послідних днів серпня був у Львові цілковитий спокій. Преса подавала відомости о побідах австрійских війск, тому ніхто не припускав, що ворог є так близько. Уповаючи на хоробрість австрійскої армії, львівскі горожани спали безпечно, хотяй добре наслухуючи, можна було чути з стрийскім парку вже гук гармат.

Вкінци несподівано почала напливати до міста велика скількість австрійского війська. Йшло воно скоро улицями в західнім напрямі.

Серед населеня настав переполох; хто міг утікав з міста. Тривало се три дні. Пізнійше 24 годин місто лишило ся без власти. Ціле намісництво утікло, лишив ся всего один портієр. Президент міста виїхав, всі члени виділу краєвого виїхали, поліція забрала ся також.

Власть в місті обняли всі три віцепрезиденти і почали орґанізувати горожаньску сторожу. Се було конечно, бо львівскі „батяри" почали вже бушувати в полишених хатах.

Дня 3 вересня з'явили ся коло личаківскої рогатки два російскі генерали і завізвали до себе міських делеґатів. З тими делеґатами обговорено услівя здачі міста. Місто дало 16 закладників: 4 Поляків, 4 Жидів, 4 Українців і 4 капанів (!)

Насамперед вступив до міста малий відділ козаків і розтабори ся в ринку. Опісля приїхав іменований новим ґенерал-ґубернатором міста ґр. Шереметєв і замешкав в ратуші. Власти російскі видали строгі приписи проти грабежи і крадежи і розліпили заклик в мові польскій і російскій. Кількох рабівників сейчас злоблено і повішено в вязниці.

Приказано видати також всяке оружіє.

Ґр. Шереметєв казав оголосити, що приймає всіх, хто хоче порозуміти ся з властію (зн. робити доноси.) Вечером був ґр. Шереметєв у митрополита ґр. Шептицкого, а опісля звидав візити польским архиепископам Більчевскому і Теодоровичеви.

Війско російське йшло через місто три дні — день і день — в західнім напрямі. Між його рядами був досить добрий порядок.

Настрій населеня є дуже пригноблюючий. Зовсім брак поживи, бо околиця Львова зовсім знищена. Поза тим жите йде звичайним способом.

Власти російські жадали, щоби все вернуло до нормального стану. Отворено вже бюра Виділу Краєвого, має ся розпочати сейчас наука в школах середних і народних, стирають ся всі інституції. Всі часописи перестали виходити. Одно „Слово Польске" виходило безперервно що два.

Дня 19 вересня приїхав до міста ґубернатор Східної Галичини ґр. Бобрінський і обняв урядоване."

Біблії

НА ПРОДАЖ.

Руські, польські, німецькі, словіньскі, чеські, болгарскі, сербскі, росийскі.

В гарних оправах.

ЦІНА ВІД 25 до 1.50.

EDMONTON, ALTA.

10336 -- 96 ST.

АДВОКАТСКА КАНЦЕЛЯРІЯ НА ЛЕМОНТІ.

Полагоджуємо всякі справи правні так канадийскі, як і старокраєві.

Коли маєте яку справу, то зайдіть до нас.

J. E. BUCHANAN,

ADVOCATE, SOLICITOR, NOTARY,

LAMONT, ALBERTA.

РУСКА БУЧЕРНЯ І ГРОСЕРНЯ

Зайдіть, а все там дістанете тано і добре, як: Овочі, сьвіже масо, вуджениву і старокраєві ковбаси з чісником.

S. NYCHKA. 10315 -- 96 ST. EDMONTON. ALTA

Canadian Farmer

Box 3656

Народно-моральний ДВОТИЖДНЕВНИК. Річна передплата 1 долар.

Канадієць

Виходить 1 і 15 кождого місяця. Адреса Редакциї: 10336 -- 96 ST. Edmonton, Alta.

РІК II. Ч. 24. ГРУДЕНЬ 15, 1913. EDMONTON, ALTA. DECEMBER 15, 1913. VOL. II. NO. 24.

ДО ВП. ДОВЖНИКІВ „КАНАДИЙЦЯ"

Хто пришле свій залеглий довжок до 15 Джэнуара 1914, тому „Канадиєць" будемо висилати через цілий 1914 рік задармо.

Канада.

ЕДМОНТОН.

Дня 8. децембра відбулись в Едмонтоні міскі вибори майора, радних і шкільних тростіїв.

Майором вибраний W. J. McNamara, який дістав 236 голосів більшости.

Вислід голосованя представляєсь так:

на майора:	
W. J. McNamara	4576.
William Short	4340.
на радних:	
J. A. Clarke	3617.
A. B. Campbell	3559.
R. Sheppard	3523.
J. A. Kinney	3319.
R. B. Douglas	3295.
J. R. McIntosh	3287.
Dr. Campbell	2850.
C. Gowan	2790.
A. T. Mode	2788.
T. J. Walsh	2707.
S. H. Smith	2230.
J. Cook	1037.

На алдерманів вибрано 5 перших.

Mr. McIntosh хотай має 2 гол. більше перевага, бо після угоди Стратгкона вибирати два ... , а ними є Sheppard і Douglas.

Шкільними тростіями зі стали вибрані:

W. Ramsey, Alex May, S. A. Barnes, Jennie Hill.

Через довший час стріт-кара в Едм. приносила дефіцит і то досить поважний.

Всі думали, що причиною дефіциту є висока платня кондукторів і се, що поведено лінії далеко в деякі сторони, які не є досить заселені.

Дня 11 децембра довідались мешканці Едм. що є ще иньша причина дефіциту а іменно ся, що кондуктори самі обкрадали стрітікару і то в сей спосіб:

Старі з'ужиті тікета витягали з бакса і їх своїм приятелям, своїм знакомим продавали, лишаючи за квотер 8 уживаних тікетів, коли правдивих є лише 6.

В той спосіб вели они сей бізнес вже довший час і хто знає як довго еще були б управляли сю методу, колиб їх було не зраджено.

А зраджено їх в той спосіб, що один кондуктор продав свому давному знакомому, який є репортером „Булетін-а" також з'ужиті тікета а сей доніс куди було треба.

Чотирох кондукторів вже арештовано, а спадіють ся, що буде еще більше арештованих.

От чому такий великий дефіцит.

В протягу 12 місяців сего року побудовано 6000 миль колійової дороги.

Провінция Саскачеван видала сего року 123 мільони бушл. пшениці, 110 мільонів вівса, 10 міл. ячменю.

В Алберті тепер чудова погода як на весні в маю, а в деякі дни таке парно.

Дня 10 децембра було в Едм. 60 степенів тепла.

Дня 3 децембра в Плом-Кулі Ман. забито менаджера банку і зрабовано поважну суму гроший. Відтак рабівник нанняв автомобіль і виїхав поверх 12 миль за місточко і щез в корчах.

По описі поліція прийшла до переконаня, що сего мордерства і рабунку допустив ся Іван Керфанко, якого десятого децембра арештовано в Вінніпеґу і який признав ся до убійства і рабунку.

Стойте думають побудовати ю дію до Аляски, однак мають з тим клопіт куди єї провести чи через Альберту, чи через Брітіш Колюмбію.

Едмонтоньска палата торговлі, а властиво зі член п. Ґрізбах представляє, що найлучше булоб колиб ся лінія йшла з полудня через Едм. відтак через Піс-Рівер до Юкон і Аляски. За сим стоїть і премієр Альберти п. Сіфтон, який докладає всіх своїх сил, щоб ся лінія перетинала Альберту а не Бріт. Кол.

Стейти також будуть за сим, бо будова дороги не коштувалаб так богато як через брітіш-колюмбійскі гори, але знова з другої сторони, знають ся, щоб сьвітскі фармері не переселювались на Піс-Рівер, в разі побудовани сеї лінії.

Зі міту департменту просьвіти довідуєсь ся, що число учеників у провінціональних школах в Алберті зросло у 1912 році о 9884, бо підчас, коли у 1911 році виносило число усіх учеників 61.660, то у році 1912 піднесло ся воно до 71.044.

Число ново'орґанізованих шкільних дистриктів виносить 345, а загальне число шкільних дистриктів у 1912 році виносило 2039 підчас, коли у 1911 р. се число виносило лиш 1781.

Число учителів збільшилось о 408 і виносило з кінцем 1912 року 3054 в противенстві до числа 2651 у 1911 році.

З поданого висше числа учеників припадає 34,399 на сільські школи, а 34,645 на міські школи. Число учеників у міських школах значно скорше зростає як у сільських.

ДУХОВОРИ ДУМАЮТЬ ЗМІНИТИ ДОТЕПЕРІШНИЙ СПОСІБ ЖИТЯ.

Никола А. Шкатов, російський філянтроп, що відвідав недавно оселі Духоборів, дав недавно, підчас свого побуту у Вінніпеґу кілька інтересних відчитів, відповних ся до сеї секти. Він твердить, що Духобори вже у короткім часі освободять ся з тиранства Веріґіна, їх дотеперішного провідника і скинуть з себе ярмо комунізму, яке тепер їх гнітить. Вони, після слів сего філянтропа не будуть вже більше заслілленими фанатиками, але також добрими горожанами Канади, що управляють свою землю як кождий інший горожанин Канади, викорнують право голосованя і піддають ся усім горожанським і товариским законам, які істнують в Канаді.

Сьвіт.

СТРАШНИЙ МОРД НА 12-ТИ ОСОБАХ.

В місцевости Янвішки, коло Вільна у Росії бандити вирізали цілу жидівську родину купця Мовчевського, складаючу ся з 12 осіб. Двайцять підозріних о сей морд осіб арештовано.

ЗДЕРЖАНЕ ПОХОРОНУ.

Вчера мав відбути ся в Кракові похорон трагічно померлої жінки лікаря Ядвиги Нартовської. Вона кинула ся крізь вікно, тому що її чоловік обходив ся з нею в нелюдський спосіб. На припорученє прокураторії похорон вдержано, бо має ся відбути судово-лікарська секция тіла.

СТАТИСТИКА БЕЛЬҐІЙСЬКИХ МОНАСТИРІВ.

З кінцем 1910 р. було в 387-ох бельґійських монастирях 58.351 черців і черниць. В порівнаню з 1910 р. виказує се значний зріст числа монахів. Коли взяти під увагу те, що в Бельґії є 8 мільонів мешканців, то вийде, що там на кождих 28 мешканців припада в один чернець або черниця.

ЖИДІВСЬКА МАСОВА ЕМІҐРАЦІЯ ДО АМЕРИКИ.

Ритуальний процес в Києві проти М. Бейліса і вороже становище антисемітів, дали причину ждати ся нових погромів і переслідувань Жидів в Росії. Цілими масами упаслиьвають вони сей свобідний край. Минувшого тижня прибуло на кораблі „Президент Лінколн" не меньше як два тисячі Жидів.

ЗАМКНЕНЄ ЗЛОДІЙСЬКОГО КЛЮБУ.

Поліція замкнула сими днями, що при Глинявій улици в Варшаві до одного такого дому, де сходять елеґантні пожонки з сістьми, водітима дуже вибагливо. Коли поліция вайшла до середини, застала при богатім пирі около 100 осіб, котрі арештувала. Показало ся, що були се пошукувані злодії і бандити. Всіх відставлено до поліцийних арештів.

ПРИЙШЛА ДІВЧИНОЮ ВЕРТАЄ МУЖЧИНОЮ.

„Красна Марія", гарно збудована дівчина, прибула на кораблі „Бельведер", корабля австрійської лінії, до Америки. На Еліс Айленд мусіла піддати ся лікарським оглядинам. Притім виявило ся, що Марія Цезар є мужчиною. В суботу вертає „вона" як „він" на покладі того корабля до Трієсту назад є пріазу еміґраційних властий.

ПАПА РИМСЬКИЙ ЗАЙМАЄ СЯ ТАНЦЯМИ.

Тому, що богато єпископів відносило ся послідними часами зі запитами до папського уряду, яке становище занятв проти ріжних нових танців, головно до танцю званого „танґо", папа віддав сю справу конґреґації сакраментів. Зараз конґреґація вискаже своє сьвяте слово в справі танців, єпископи мають подати причини для котрих они уважають „танґо" неморальним танцем.

ВЕЛИКА КРАДІЖ ДІЯМЕНТІВ.

Ґросман, гандляра діяментами з Шікаґо, окрадено в діямантів вартости $35.000. Ґросман їхав з Шікаґо до Мінеаполіс, везучи в валізі діяменти. В спальнім возі положив її для більшої безпечности під подушку; але ся йому не помогло, бо зручний злодій і там дістав ся. Залізнична служба перешукала весь потяг, а по діяментах ані сліду. Повідомлено поліцию, щоби вислідила злодіїв, призначуючи нагороду в квоті $5.000.

ІДЕАЛЬНЕ МІСТО.

Місто, котре від своїх горожан не бере не тільки ніяких податків, але платить за них державні податки, та дає кождому горожанинови по 400 марок річної ренти, а місточко Кліґенбурґ над Реном, котре числить 1.700 жителів. Цілий буджет міста покривають доходи з копальні глинки, а сі доходи 400.000 марок річно. Хто хотівби стати горожанином сього міста, мусить заплатити 1.700 марок одноразового податку. Хто женить ся з горожанкою сього місточка, одержує від сього одноразового податку значний опуст.

ВАРТІСТЬ ЖІНКИ.

В Африці можна дістати жінку за 40 центів до 6 долярів, в Уґанді за 4 воли, коробочку стрільних набоїв і дві перуки з волосся, а навіть за пару черевиків; в Новім Мексику коштує жінка 10 коний, у африканського племени Мітсе за 20 волів, одначе бідний дістане й за поросятко. Найдешевші жінки — то в нас. У нас не лиш, що жінка нічо не коштує, але звичайно треба женихови ще й добре заплатити, щоби вона собі — біду з хати.

ГУЕРТА ВПАДАЄ.

Здаєсь, що правительство Гуерти клонить ся до упадку. Каса державна пуста, війско не заплачене, а при тім революціонери підносять голову з більшою силою. Тими днями двотисячна армія революційна заняла місточко Джварез, що лежить на границі Злучених Держав. Деякі члени вашинґтонського правительства суть того переконаня, що є скоро позволить ся мексиканським революціонерам набути оружіє в Злучених Державах то до кількох тижнів правительство упаде. Здаєсь ся що правительство цілое на їх порадою.

БАТЬКО ЖЕРТВУЄ СЯ ДЛЯ ДИТИНИ.

Щоби вратувати житє своїй шестилітній донечці Елизаветі, що дня 13 вересня с. р. з причини огню тяжко ушкодила тіло, рішив ся її батько Бернард Лінч, мешканець з Ню-Йорку, піддати ся операції. Лікарі мають взяти з його тіла кусень скіри на 50 квадратових цалів, щоби її уживати на місце обгорілої скіри дитини. Операція мала відбути ся при кінци жовтня. Тимчасом занедужала його жінка і померла, лишаючи сиротами 5 дрібних дітий. Прибитий родинним нещастем упав зовсім на силах, однак повернувши до здоровля, підда ся вивсше згаданій операції.

КАТ. КСЬОНДЗИ БЮТЬ СЯ ПО ПИСКАХ В ЦЕРКВІ.

Італійські ґазети доносять з Риму, що там в церкві сьв. Петра розіграла ся дика сцена. Зарядчик хорової капелиці, кс. прелат Скапеліні виганяв з хору кількох паломників, що розсіли ся були на фотелях, призначених для духовеньства. Припадково надійшов на се парох костела сьв. Петра, о. Віоля, котрий дуже скоро уносить ся, і запитав о. Скапелінія, чому він виганяє паломників. Коли о. Скапеліні вимовив собі мішаня ся в його урядові справи отець парох почастував його таким товстим поличником, що о. Скапеліні впав лицем на землю і зранив ся. Надбігли другі попи і розборонили противників.

ОСТАТОЧНИЙ ВИСЛІД ПАРЛЯМЕНТАРНИХ ВИБОРІВ В ІТАЛІЇ.

Вибрано 258 лібералів (партія правительствена) 53 соціяльних демократів; 25 соціялістів-реформістів; 10 радикалів; 48 демократів; 33 католицьких клерикалів; 17 републиканців. — В порівнаню з попереднми виборами лібералів втратили 79 мандатів, а републиканці 8, соціялісти зискали 36, радикали 19, а клерикали 10 послів. Отже рішуча побіда по стороні радикалів і соціялістів. — З огляду, що правительство носить ся зі заміром уневажнення вибору одного соціялістичного посла, робітники того округа хотять відповісти на сю провокацію уряду загальним страйком.

ВІРНІ ПІДДАНІ.

Смішний випадок лучив ся біля Красного Села, коло Петербурга. Земський начальник, скликавши громадську раду, мав цілий виклад до селян про значіння воздушної фльоти для держави і просив, щоби селяне, хто що може жертвували на сю ціль. Селяни з увагою вислухали викладу і приступили до обговореня справи. Нарада тревала цілу годину, а після того громадська рада вислала відпоручництво до земського начальника. „Ваше благородіє — говорили відпоручники — громадська рада рішила просити о ласку. Просимо, щоби замість гроший позволено нам відсидіти в арешті кождий після можности". Довго мусів пояснювати їм земський начальник, що гроші на воздушну фльоту збирає правительство не для покараня селян.

НЕЩАСНА ПРИГОДА ЕМІҐРАНТІВ.

Два тижні тому приїхали до Львова 4 еміґранти, що мали їхати до Америки. Лише один з них мав корабельну карту і лиш він поїхав того самого дня дальше. Трох иньших забрав аґент товариства „Гамбурґ-Америка" до бюра, де вони мали заночувати. Щоби їх не переловило инше бюро, замкнув їх сей аґент в кімнаті сего бюра. Перед тим, нім по лягали спати, еміґранти погасили сьвітло. Сьвітло було газове, то треба було позакручувати кур ки, щоби газ не втікав. Еміґранти сего не знали. Погасили сьвітло так, як в нафтових лямпах і пошли на підлогу спати. На другий день знайшли їх всіх трох неживих. Були се: Березяк і ... і Ражкевич з Перемишлини і Василь Кракавецький з Черепна пов. Рогатин.

ПАЛЕНЄ ВДІВ В ІНДИЇ.

Найвисший трибунал в Алагабаді мав сими днями до рішеня справу, яка доказує, як тяжко в Індиях примінити закон до декотрих тамошних релігійних звичаїв. Вдова одного гіндуського князя з Маінпурі згодила ся добровільно спалити себе на кострі в день смерти свого чоловіка. На се сьвято зібрало ся богато народа. Пять її свояків обжаловано під закидом, що вони заохочували вдову поповнити релігійне самоубійство. Їх засуджено на вязницю. Всі пять внесли відклик до найвисшого трибуналу в Алагабаді, в якім вони покликують ся на се що чудотворна полумінь зійшла з небес і підпалила костер. Трибунал відкинув відклик обжалованих і підвисшив їм кару на чотири роки вязниці. Палене вдів анґлійсько-індийське правительство заборонило ще в 1829 році.

ЗБІРКА МАРОК ВАРТОСТИ 10 МІЛІОНІВ КОРОН.

Збірку марок вартости 10 міліонів коррон можна оглядати на виставі в Ню-Йорку. Є там унікати, з котрих кождий варта кільканадцять тисяч корон. Є там примірник дві марки, котрих більше ніхто не має на цілім сьвіті. Вони походять з острова сьв. Маврикія. „Коли на сім острові 1849 році видруковано марки, перші дві взяв собі ґубернатор острова і наклеїв відразу на коверти листів, котрі вислав до своїх знакомих в Анґлії. Кілька годин опісля, коли вже листи з сими марками були в дорозі, острів навістила страшна буря, котра забрала цілий почтовий уряд і цілий засіб новонадрукованих марок. Нові марки почав острів сьв. Маврикія виробляти щойно два роки потім, але се були марки зовсім інакші. Сі дві марки, які тепер є на виставі варта 100.000.

КНИГАРСЬКА ВИСТАВА.

„Слідуючого року в Липску має відбути ся міжнародна вистава книгарського промислу. Зголошеня на вистави вже замкнені. Гарно буде представляти ся австрійський павільон. Впливі державні, які беруть участь в виставі, хочуть виступити як найвеличавійше і на самі павільони виказано значні квоти. І так Франция в 500.000 франків, Італія 200.000 лірів, Росия в 260.000 рублів, Швайцария 50.000 франків. Участь у виставі беруть майже всі европейські і позаевропейські держави. Атракцією вистави буде „Галя культури" в центрі тієї вистави, котра має містити еволюцію культурних праць людскости в теперішних часах. Управу відносних відділів обняло понад 600 визначних учених цілого сьвіта. Ся галя представляти ме розвиток графіки від найдавнійших до найновійших часів. Контресів від будеть ся підчас вистави около 200, з чого видно, на яку велику скалю заповідають ся вистава.

ДИТИНА СЬВІДЧИТЬ ПРОТИВ РІДНОГО БАТЬКА.

Рідко лучає ся подія, яка розіграла сим минувшого тижня перед найвисшим судом в Ню-Йорку. Слаба, бліда, 11-літ. дівчина, Марія Кампанелі, сьвідчила против рідного батька. З плачем оповідала дівчина про родинне нещастє. Одного разу вернула вона з прочими двома малими сестрами зі школи до дому. Батько сидів сердитий. В нелюдскі прийшла домів і мама, котра послугою заробляла на удержане родини. Батько сейчас розпочав суперечку, ... мала Марія побігла до спальні і обняла конаючу маму, щоби її охоронити від нелюдського батька. Розлючений вистрілив еще раз і ранив дочку, в голову. Нафоправу привезли її зі шпиталю. Суд засудив жорстокого батька на смерть на електричнім стільци.

МІЛІОНЕРСЬКА СОБАКА.

Жінка міліонера пані Вое з Чікаґо, Ілл. принначила своїй собаці 4 покої і наняла для неї відповідне число слуг. Собака зоветь ся Біжі. В 8 год. рано встає з ліжка, котрого біле тричі денно змінють ся, а в 9 год. їсть снідане. В 10 год. купають ся. Спеціально щіточкою частить її зуби, малюють кігті і зливають дорогоцінними олійками голову. В 10 год 30 мін. йде в супроводі покоївки в сад „відсьвіжити ся". В 12 год 30 м. по пастеризоване молоко, в 1 год. „вайджине" автомобілем на двогодинну прогулку. В 3 годині кладе ся влізко, щоб „відпочати і трохи переспати ся". Трває се дві години. В 5 год. їсть обід, зложену барабоди з смаженим мясом, а в 5 год. 30 мін. йде на дві години тревалу прогульку, в 7 год. вечер слухає музики, відтак йде спати. Таке жите повторяєть ся день в день.

ОБРАЗИ ЩЕЗАЮТЬ.

Сказав би може дехто, що чудотворний образ повинен бути дуже дорогим — дорожшим від звичайного хочби якого мальовила. А оно, прецінь не так Ксьондз Мацок не крав і не спродавав чудотворної Матки Боскої в Ченстохові, але єї дорогоцінности — лише, що чудотворна, а позволила обрабуватись. І тепер знова доносять з Риму, що пропав знов дорогий образ Матки Боскої з дитятем з церкви Санта Марія Маджоре в Сутельо. Малював его славний маляр Пінтуріччіо і малюнок був старинним і справді вартісним. О крадіж того образа обвинили місцевого ксьондза і арештували єго.

Все ніби якась зараза на католицку віру.

Виходить 1 і 15 кождого місяця.

АДРЕС:

Канадиєць

THE CANADIAN

10336—96 ST. EDMONTON, ALTA.

Передплата на рік виносить . . . . $1.

Видає Спілка „Канадиєць." Число Телеф. 6344.

ЩО ДУМАЄ ПАПА З ФРАНЦУЗАМИ ЗРОБИТИ З'РУСИНІВ ГРЕКО-КАТОЛИКІВ В КАНАДІ.

(Конець.)

Попи католицкі всі „сьвяті", всі „файні", доки не відкриєте їх чортівских діл — се наслід целібату. Той целібат гонить їх до зброднії. І коли переглянене їх лісту, мусите питатись де невинні з поміж них, де чесні?

Нема. Скоро він католицкий піп, а целебатник, знай хто він. Такі були его попередники, такі біснуни, як і їх попередники — всі они або Малохи, або кандидати на таких, як Шмідт.

Пару літ тому W. E. Price уоблікував у своїй часописи „Living Issue", Сан Франціско, частову лісту підупалих римо-католицьких попів: кілька імен, які ми нинішне надрукуємо фактично і ясно докажуть, що Шмідт мав много товаришів таких як сам — продукт папської системи і парохіяльних шкіл. Се лиш частина горстка попів-зброднярів — їх же є богато більше — їх є цілий легіон. От они:

о. Callaert, Мічіган, оскаржений був за адюрство, негречність пияньство і очерение: судовий комітет дигнітарів назвав его „опущеним падлюком".

о. Contaise, Ст. Луїс, Мо., обікрав церкву, був засаржений за шпіндлерство, але втік.

о. John Daly, Монтгомері, Мо, за уведене Лілі Мекдоналд — спричинив нечесне народжене дитини.

о. А. Дуйбрльскі, Детройт, Міч.: зведене дівчат; з батьком неправної дитини своєї служниці і творителем комбінованих злочинців, втік до Европи.

о. Дейлі, Моррісон, Илл.: замордував свою дитину через „сестру" О'Коннель; засаржений.

о. Форган, Чікаго, Илл.: закрав церковні фонди.

о. Guy, Moisville, La.: судові зброднії; люди вигнали з міста.

о. Glenon, Ст. Луїс, Мо.: чужоложство, зведене дівчат, двоженьство.

о. Johann Hojda, Балтімор, Мд.: -бальохвальство, уведене п. А. Лейман.

о. Healey, Марблгед, засуджений за напад і турбовано молодої пані, що відмовилась купити его фотографію.

о. P. W. Hockeppel, Вілмінгтон, Дел.: неморальний напад на молоду пані, злодійство; [illegible].

о. Kollsinberg, Miamisburg, Огіо: неморальний напад на жінки.

о. Mohonny Erie, Pa.: [illegible] за шпіндлерство, збирав гроші підфальшивими претенсіями і робив чуда за гроші.

о. Melek, Chicago, Ill.: замордував о. Мелчушного.

о. McCarty, Greenfield, Mass.: замовив жінку лишити свого чоловіка — вистрілив [illegible]

о. John McGille, Toronto, Canada: волоцюгство і шпіндлерство.

о. Gaston de Rohan, Halifax, N. S.: St. Louis, Mo.: шахрайство, пияньство; був у вязниці пять літ, арештований за шпіндлерство у Галіфаксі.

о. Ryan, Кромвел, Конн.: пияньство, неморальність: відосланий до монастира.

о. Todoro Ronault, Loretto, N. M.: and Las Cruces, N. M.: зводжене дівчат, байструцтво, утік з закладу з п. Маргаретою Гарація: плюгавий повід; був арештований.

о. E. Van der Bone, (або Saginaw, Mich.: чужоложство з жінкою парохіянина: вбиваний на горячім учинку з Катериною Бурк.

о. F. H. Waymoo, New York, N. Y.: крадіж, дефраудація $1000, котрі зложили дві жінки до него на переховок.

о. John C. Ahern, Denver, Colo.: чужоложство, неморальні напади на жінки.

о. Thomas Dugan, Delavan, Ill.: Mason, Ill.: знасилував свою молоду господиню: она скарбила ся біскупови Спалдінґови.

о. Fleming, Бостон, Масс.: напад на молоду дівчину: видрав від неї кілька образків: она попала у куннулсію: батько дівчини заскаржив его: він заплатив кару, але потому підбурив 1.000 Ірляндців проти батька дівчини.

о. P. Gleason, St. Louis, Mo.: Louisiana, Mo.: звів Марію Проктор, він признав ся, і оженів заперечив: коли вже п. Проктор віддала ся він знова розпочав з нею чужоложити, перше дитя називає ся John Patrick Gleason а друге Richard Gleason Ryan.

о. Healey, St. Louis Mo.: зробив неморальний напад на „сестру" Марі Кінні, Майк Дуґер підбив му око.

о. Kroel, Канкакі, Ілін.: пізчим не дотримував слово, опустив церкву, приобіцяв оженити ся з „сестрою" Андженою, взяв ї до готелю де перебував з нею пару днів, а потому лишив ї і повернув до попівства.

о. Thomas Waldron, або інакше. „Братчик Франк," Буфало N. Y., Ли Саль, Ілл., Ню—Йорк, N. Y., арештований і відданий до краєвої вязниці на 5 літ за знасилуване сім літньої дівчини — своєї учениці. Він був управителем „Ла Ля Саль Інститута" в Ню-Йорку.

А тепер панове читачі, коли переглянулисьте сих чорних з бродьярів, які прикрились ризами целібату, щоб красше віддаватись розпусті і иньшим злочинам, які замість ширити слово Боже і уздоровляти Ним недужих, які терплять не лише тілесно але і духово, сі псевдо-учителі морали, целібатники, як виповнають свій целібат. Сей нещасливий папский целібат зробив з них найгірших зброднярів. Хто знає, колиб они не були в тім „сьвятім" целібаті чи не булиб они дійсними слугами і учителями морали і хто знає, чи не принеслиб они були слави свому безсмертному Учителеви, а так „сьвятий" целібат загнав їх за крати. Замість тьодів зіх жита, лишились лише сором і ганьба тії деномінації до якої они [illegible]

Отже коли тепер розберемо се, що й папа таким благословеньством хоче надідати канадійських Українців, то кождий чесний син України, мусить крикнути проч з Римом, проч з целібатом.

Українці хотять бути чесними горожанами, а не зброднярами.

ЕДМОНТОН, АЛЬТА.

„Українська Буря" в Едмонтоні приводить декотрих людий до шаліру.

Кажуть і пишуть ка-цапи, що „Буря" побудована вже два роки з то ще нема й року. Кажуть що д. Рудика хвалили за дарунок мого від „Бурсу" в сумі $6.000, а в часописах тиражем було писано, що громада руско-пресвітерська випустила мої від Бурсу за суму, $3,600. Кажуть що д. Рудик брав від студентів по $5 на місяць і посеред ними виникав студентів з „Бурси" по минувшого, що він нами ще не минуло, та що д. Рудик все долав на Бурсу а не то що бере від когось ні пятні. Кажуть, що в Бурсі чешиха величезна родина Вільчиньского, як брати шваґри, та инь ші, а тим часом в „Бурсі" мешкає лише один Вільчиньский.

Отже всьо, що ка-цапи написали про „Бурсу" то є груба брехня, котру писав Черняк в стані пиянім або варіяцким. Се перша і послідна відповідь ка-цапам в справі „Бурси".

Тепер черга на д. Стечишиного. Чи й Стечишин пише про „Бурсу" в стані пиянім або варіяцкім сего я не знаю, та котресь одно мусить бути правдиве. Стечишеному снить ся, що если він ідить „Бурсу" то сим самим і мене, а если мене, то ним самим і Бурсу, та я скажу Стечишеному, що одиниця не становить Бурси, за Бурсу відповідають 12 комітетових, котрих імена суть слідуючі:

П. Рудик през.	С. Ґура касир.	А. Вільчиньский секр.
М. Велеґай	Гр. Крайківский	М. Рудик
М. Заліпих	П. Зварич	В. Фербей
Я. Данилович	В. Федун	П. Ґоньский.

Чи повнеці люди суть компетентні вести „Бурсою", се можуть осудити-ті, котрі мають до сего право, а Стечишин повинен знати, що він є за хуций до такого осуду. Комітет „Бурси" в тої думки, що Стечишин хотяйби ще раз стільки кричав як кричить то ему віяк не вдасть ся віддати „Бурсу" в посідане жидам, як се стало ся з его ініціятивою з „Народним Домом" у Вінніпеґу. Ну а може те всьо Стечишин робив на славу, та ми „Бурсу" на славу не кладе і Стечишин ніколи не потрібує страшити ся, що ми віддеремо славу з его „Бурси" до нашої. Що сего року вамало студентів в „Бурсі" то се ще не є доказ, що Бурса не є Бурсою. Стечишин напевно знав, що д. Курієць учить кождого дня в Бурсі около 20 студентів анґлійскої і укр. мови.

Три рази на тиждень в вечу наших дітий рідної мови, а решта вечерів забирає „Драм. Кружок." Кождої неділі по полудни гало дасть ся даром на сходини Українцям на наради, відчити та добави. І чи не встид Стеч. говорити, що в Бурсі не провадить ся просьвітна робота!? Видно що Стеч. окуляри дуже слипі, если сього всього до тепер не добачили. Се всьо в справі Бурси, а тепер ще дещо в доли від себе в Стеч. політики та віри.

Мабуть я не помилю ся, коли скажу, що в Стеч. політика „смарвачівска" а віра то гумбуґ. В рахубу найголовнійшої політики Стеч. можна зачислити от що. Каліфорнійське „тов" без штанів, анархізм, соціялізм, з'орґанізовано „Роб. Народу" на перевір манітобським консерватистам за те, що вигнали зі школи, коли Стеч. учителював. Поміч жидам відобрати від Українців „Нар. Дім" у Вінніпеґу. Похвалюване тих, котрі розікрали „фонд [illegible]" підчас коли Стеч. був президентом згаданого фонду. Зрада соціялістичної партії, спобіджь в „Укр. Голосі" вадором до „Народної Волі", редакторство „Новин", і просьба знова до „Народної Волі", підхвалюване „Малпачого зеркала" і бомівский словар з котрого списать ся всім і вся. Се більше меньше політика Стеч., а теперка віра.

Мабуть жаден з наших в Канаді не ввляв стільки помий на церкву і християньство як Стеч. в пресі і устно, як також і те, що Стечишин перший і може й послідний удостоїв ся брати „шлюб" в соціялістичній гали, котрий довершив був якийсь бом.

Днесь каже Стеч.: я не виступаю проти жадної віри але протестантизм між Русинами се є гумбуґ. І чим не вірити Стечишиному?

Протестантизм є добрий для всіх просьвічених народів а для Русинів се є гумбуґ. Коли так, то хиба і все враня наших славних письменників є гумбуґ, бо Куліш, Шевченко, Воробкевич, Федькович, Франко, Павлик, Стефаник, і др. тоже виступали проти Риму і католицизму, отже протестували були і є протестантами.

Вреитї я певний, що як протестанти так і католики ніколи не ставлять собі цілию привернути Стеч. до своєї віри. Чому чи не найлучше Стеч. просити в Бога здоровля а в д. Кремира хліба бо я все в страху Мг. Стечишин, що Ви як за скоро кинчите нас в Альберті політики та віри то тогди ми буде вже що робити і скоро мусите забирати ся з своєю, а се булаб за велика страта для нас в Альберті.

Отже поволи Мг. Стечишин то за довше буде, а Ви Вп. читачі лише читайте та думайте то певно, що така драль як Стечишин піде назад туди звідки прийшла.

А. Вільчиньский.

НЕ МОЖУ МОВЧАТИ.

(Конець.)

Цікавий знати кілько кухарок варили та пекли п. Гурі. Але се є 9 тайна. Памятаю лише, що газети писали за одного „допеченого та доваренего", з причини котрого дівчина, породивши в сьвіт дитину, умерла. Чув і читав про иньщі сліди „допеченого". Але то все минуле.

Про таких лжеучителів слово Боже ясно прорикувало. I Тим. 41-5. Хто сі, про котрих каже Ап. Павло: „що боронять женитись і велять здержуватись від їжи?" Чи се не целібатники, котрі наказують піст? Се бісова наука, каже Сьв. Ап. Павло.

Але п. Гура може сказати, як і говорив на кализю, що методисти, бабтисти та пресбітеріянн мають підроблене Евангелія. Але хто сему повірить. П. Гура забув, що тепер люди уміють самі читати і можуть порівнати Евангелія в „біскупскою" печаткою в методскою та сьвітя: бревере, отче. Подібно було і 27-го по „проповіди" п. Гура. Я був запрошений в дім одного фармера, котрий мав „правдиве" і „підроблене" Евангелія.

Ми почали порівнювати і переконались, що п. Гура брехав. А єслиб і була різниця, то хіба се диво. Той котрий уміє в церкві говорити неправду, або не уміє збрехати в книжці, до котрої кладе свою печатку.

О сліпі проводарі! Настане час і настав уже, коли нарід вас пізнає такими, як ви є. І пізнавши відверне ся від байок, котрі ви плетете, та наверне ся до правдивої науки Христової. Темрява проходи, а правдиве сьвітло зачинає сьвітити і для нашого народа, котрий з одновинової упадка в другу. Що тоді робити ме в. Гура, коли вівці не дадуть ані молока ані вовни? Горе буде вам допеченим та доваренем, бо робити не захочете, а красти, хоч і не буде встидно для Вас, бо се є ваше ремесло, де будете мати де. Ліпше покайтесь перед Богом і Христом, котрим ви торгували і перед народом, котрий ви вели в блуд.

„Шукайте Господа, доніль можна знайти Його, кличте до Його, коли до вас близько". Ис. 55 — 6.

І. Е. Артеменко.

ЧИТАННЯ НА НЕДІЛЮ.

Сьпіваєсь на: Wonderful Story of Love.

ЧУДНА СТОРІЯ ЛЮБВИ.

1. Чудну сторію любви,
Скажи мені знова.
Чудна сторія любви
Будить з вічного сна.
Ангели єї співають,
Пастирі єї приймають.
Грішнику чим не повіриш,
В чудну сторію любви.

Хор. Чудная! Чудная! Чудная!
Чудная сторія любви.

2. Чудна сторія любви,
Хоч ти є далеко.
Чудна сторія любви,
Кличить тя до себе.
Кличить тя з Голгофти гори,
З кристалевого жерела.
Ще зпочатку творива,
Чудна сторія любви.

Хор. Чудная! Чудная! Чудная. . . .

3. Чудна сторія любви,
Ісус дає спокій,
Чудна сторія любви.
Що право йдуть житьм.
Спочить в Небесних оселях,
З тими, що пішли в перед нас.
Співають в небесних хорах
Чудну сторію любви.

Хор. Чудная! Чудная! Чудная. . . .

ХТО ВІДВІЧАЛЬНИЙ ЗА ГРІХ.

Золоті слова: ЗНАЙТЕ, ЩО ГРІХ ВАШ ЗНАЙДЕ ВАС. Мой. 4. К. 32. 23.

6. Йосуа роздер одежу на собі та й упав ниць перед ковчегом Господнім, і лежав аж до вечора, він і громадські мужі в Ізраїлі, і посипали собі голови пилом.

7. І рече Ісус: Ой Господи Боже: чи на те ж перевів еси люд сих через Йордан, щоб нас подати Аморіїм на поталу? Ой колиб ми були навважились осістись по тім боці Йордану!

8. Тільки ж бо я благаю тебе, Господи, навчи, що маю казати після того, як Ізраїльтяне мусіли втікати перед своїми ворогами?

9. Як почують про се Канаанії та й усі осадники землі сієї, так обсядуть нас навкруги, та й викоренять імя наше з землі. Що ж ти вчиниш тоді про твоє велике імя?

10. Господь же відказав Йосейові: Устань! Про що се лежиш на твойму лиці?

11. Ізраїль провинив; переступив мій заповіт, що я заповідав їм, та й присвоїли собі щось із проклятого. Сим робом учинили вони злодійство, а й навіть ще вкрадене сховали між своїм посудом.

12. От через що не здоліли сини Ізраїлеві встояти перед своїми ворогами, а мусіли перед своїми ворогами плечима втікати: бо й сами під прокляттє підпали. Тим же то не буду я з вами довше як поти, поніль проклятих не вигубите зміж себе.

13. До діла! осьвяти люд і повели: Дбайте про те, щоб на завтра були чесні: бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Проклятє у тебе Ізраїлю! Тим не здолієш встояти перед ворогами твоїми, доніль не звернеш від себе те, що передане прокляттю.

14. Про се ж то завтра рано вранці нехай приходять сюди по колінам за поколінням, і те поколіннє, которе зазначить Господ, че рез перед, те нехай приступає по племенам, а котре племе зазначе Господь, те нехай приступає родинами; котору ж родину зазначить Господь, та нехай приступає по одинцю, чоловік за чоловіком.

15. Того ж, котрий піймаєть ся на заклятій річі, нехай спалять живцем з усім його майном: бо переступив заповіт Господень і вчинив погань в Ізраїлі.

Наука з нинішної Біблії є така: Коли одиниця зробить гріх, то за сей гріх не лише ся одиниця є відвічальна, але відвічальний є батько і мати, відвічальна є його родина, відвічальні і його приятелі, відвічальне і його окружене з якою він виходить.

В першій мірі відвічальність паде на него самого а далі на всіх тих які сходились з ним. Після модерної науки, то кожда одиниця жиє своїм житьом, а і відвічальна за гріх свого житя. Так в тім є щось правдиве але коли ми близше пригляне мось, то зрозуміємо і се, що за гріх відповідає не лише сама одиниця, яка вопоняла гріх, але відповідають всі ті які жили і мали стичність з сею одиницею. Задачою загалу є дбати про чистість і добро загалу і не до пустити чи не дати нагоди одиниці, щоб замутила сю чистість своїми вчинками. Загал власне самий дає нагоду одиниці до, якого діла тому і загал сей мусить також відповідати за вчинок одиниці.

Колиб загал був самий чистий, і колиб стояв на стороні чистоти своїх вчинків, то й одиниця ся не малаб місця ні нагоди до злого діла. Але коли загал самий хорує на якусь недостачу в своїм житю, то нічо дивного, коли одиниця з сего загалу випливе на верх з якимсь злим вчинком, якого зародок лежить в самім загалі. А коли причиною сего зла був загал, то й загал є відвічальний за се зло. Ми знаємо, що яким духом, яким житєм жиє загал, то й наше окружене, таким духом чи житєм переймаєсь кожда одиниця, що входить в сей загал. Коли одиниця дістанесь між загал, чесний який любить правду, шанує своє добро і добро свого ближнього, то й одиниця переймаєсь сим і стає подібна до загалу між яким она жиє. Коли дістанесь одиниця між людий нечесних, пияниць, зброднярів, які не лише що свого добра не шанують, але і ближнього свого, то одиниця між сими людьми стаєсь подібна до його окружена. Отже загал сей є відвічальний за вчинок своєї одиниці. Який батько, такий син; яка яблоня таке яблоко.

Тому обовязком чесного загалу є подбати, щоб одиниця не попадала між злий загал, де сама нищить ся і заражує своє окружене, але щоб ся одиниця жила з чесним загалом, чесним житєм і не приносила сорому ні собі ні сему загалови.

Коли загал буде дбати про добро своїх одиниць, тоді спаде з него відвічальність а одиниці будуть щасливі, бо слова з нинішної Біблії „ТОГО Ж, КОТРИЙ ПІЙМАЄТЬ СЯ НА ЗАКЛЯТІЙ РІЧІ, НЕХАЙ СПАЛЯТЬ ЖИВЦЕМ З УСІМ ЙОГО МАЙНОМ: ВО ПЕРЕСТУПИВ ЗАПОВІТ ГОСПОДЕНЬ І ВЧИНИВ ПОГАНЬ В ІЗРАЇЛІ!" не будуть відносились до него.

НАУКА.

ЗИМОВИЙ СОН У ЗВІРЯТ.

От і вже скінчило ся літо, та пора року, в якій розвиваєть ся буйно житє, а найменша птичина, чито звірина, літає, скаче весело, бо не потрібує журити ся ні то холодом, ні браком поживи. Наодин буде цікавий, де то все дїваєть ся, як наступають морози, а сніг покриє землю? Яку собі раду дають птахи і звірята, коли забраклє їм поживи? Птахи, які мають добре збудовані крила і легкі кости, збирають ся в громади і відлітають в теплі краї. Шож роблять такі звірята, як примірном лилики, які хоч мають крила, та нездатні, щоби далеко летіти? Там і вони живлять ся всякими мухами, комахами, яких премія в зимі нема. Тут власне прийшла їм в поміч природа: вона веліла їм на той цілий зимовий час обспати, щоби на весні, коли лагідні проміні сонця зачнуть все будити до житя і їх розбудили.

Той зимовий сон не у всіх звірят буває одинаковий. Деякі, як звірина, дрімають більшу частину дня, инші знова сплять майже цілими тижнями твердо, будять ся одначе час від часу, живлять ся і в лагідні дні похідають на якийсь час свою крівіку, а знов ще инші сплять твердо і не пробуджують ся цілу зиму. Як дуже склонні є деякі звірята попадати в сонливість, яка їх увільняє від мук і журби земського сьвіта, видно з того, що деякі звірята, як примірном їжаків, можна навіть і в літі впровадити в зимовий сон, на коли дамо їх до зимної пивниці, а сусликів, коли через певний час не будемо давати йому їсти. Декотрі лилики і миши попадають на короткий час в сон в часі слоти або зимної пори; в південних краях, де панує велика спека, яка все висушує і спричиню тим брак поживи, попадають звірята в літній сон, подібний до нашого зимового.

Дехто міґби припускати, що ті звірята, які цілу зиму висипляють ся, певно літом мало сплять. Так воно не є, противно: всі ті звірята більшу частину житя пересиплюють. Навіть така весела і моторна звірина спить в найкрасші літні дні 11 до 12 годин. Такий вигідний спосіб житя, а ще до того при нагромадженню величкої скільности поживи, спричинює перетовщене звірят. Входять вони пізно в осени товсті, зі звисаючими животами до своєї зимової кватири, а на весні виходять худі, правда, але здорові і добрі до житя. Так одже сни літні в важним жерелом витворения товщу, який пізнійше служить в зимовім довгім сні до вживлення тої звірини. Порівнайно от чоловіка, який мало робить, добре їсть і спить; він також зачинає товстіти, т. зн. під шкірою в ньогр зачинає громадити ся товщ, який в голодівці знов зникає поволи. Після обчислень, які роблено на мишах і лиликах, тратять вони підчас зимового сну одну третину ваги свого тіла.

На зимовий побут вибирають лилики звичайно печеру, та не вогку. Там мусить бути певний степень вохкости, щоби вони не повисихали і не вигибли. Дуже люблять такі печери, яких передна частина стоїть під водою, бо тоді не мають до них доступу ні куни, ні ласиці, які зведиким смаком поїдають такі звірята. Хомик витикає отвір до своєї зимової кватири, яка є дуже обширна і гарно вистелена посіченою соломою. Він неї знаходять ся шпихлірі, виповнені чистим зерном і то досить великої скільности, 20 до 25 кільограмів. Сей хімок наїсть ся добре перед зимовим сном, засипає, а з половині лютого пробуджуєть ся і в місяць пізнійше виходить на верх.

Звірята, що живуть на поверхні землі, лагодять собі специяльні гнізда, які охоронювали би їх перед грозою зими. Ті гнізда примірном як у їжака бувають звичайно в ямі, вистелені з верху і зі споду мохом, листем, сіном або і смерековими шпильками.

Перед сном бувають звірята отяжілі, не хочуть принимати їди і поволи обхоплює їх дрімота. В останних днях перед заспанем випорожнюють ся зовсім, так що живіт їх є зовсім пустий, і то здаєть ся з дуже важне для перебутя сну. Знаємо, що і індійські факірі, люди, які кажуть себе на кілька тижнів погребати, а пізнійше встають зовсім живі, очищують перед тим ріжними средствами свій жолудок і кишки від всіх останків страв. У сні лежать звірята скулені, на один бік звернені, очи і уста щільно замкнені. Такий зимовий сон є конче потрібний до житя; як ми примірном перервемо його, або перешкодимо зовсім, то се приносить велику шкоди для здоровля звірини; звичайно гинуть такі звірята на нетроване крови. В сні обнижуєть ся дуже значно теплота тіла: у лилика, якого звичайна температура виносить 40 C, підчас сну є мало що висша від окружаючого воздуху, звичайно 5—10 C виносить. Часами може навіть аж до 0. зійти і нічого не зашкодить; коли одначе той стан трива довше, то звіря будить ся і вмирає.

І не тільки температура обнижуєть ся, але й дихано звільняєть ся і на якийсь час може навіть зовсім устати. Суслик дихає звичайно 30 разів на мінуту, а в зимовім сні тільки раз, одначе найменше дітнене або само стрясене землі через ходжене сейчас [illegible]

Вчений Варнов завважив у їжака, що начоліснице, се є накривочка в формі язичка, що накриває ту рурочку горлину, якою воздух іде долегких і не позвалю, щоби пожива дістала ся до них, та начолісниця зліплюєть ся разом з піднебінем і тим самим замкає отвір між устами а горлом. Коли звіря на ново збудить ся зі сну, зараз той відділюєть ся і назад повстає отвір між горлом а устами.

Се явище у звірят пригадує нам індійських факірів, що можуть засипляти на кілька тижнів через штучне задержане віддиху. Сей смертельний сон є нічо иншого, як штучно викликаний звірячий зимовий сон, умовикаличений через найдосвадійшіє знане природних чинників, які се явище викликують, а улекшене стриміаністичним нахилом чоловіка до зимового сну. От як пише Рішард Шмідт про факірів:

„Нема сумніву, що деякими люди може се удати ся, а можна вивчити ся сей штуки. І так підріяують вони під язиком вязи, притім натирають маслом і натягають сильно язик, так, що він прибирав велику форму, потім загинають його до середини назад, затикаючи в той спосіб отвір, який провадить з носа до горла. Оповідають, що факір кілька днів перед погребом заживає средства на прочищеня, а потім живить ся маленькими поріцями молока. В самім дні погребу, місто їди полинає полотнину стинку на три пальці широку а тридцять літів довгу; зараз потім її витягає, щоби в той спосіб очистити жолудок. В подібний спосіб при помочи води чистить собі і кишки. Коли те все зробить, затикає собі всі отвори тіла пахучим воском, загинає язик назад і при великім натовпі цікавих людий удушуєть ся через задержане віддиху."

Як бачимо, щось зовсім подібне, як при зимовім сні у звірят.

Також і ділане серця ослаблюєть ся у зимовім сні. Битє дуже звільнене і слабе; коли у лилика звичайно серце бєть ся на мінуту 100 до 200 разів, то на початку сну бєть ся тільки 14 до 28 разів. У хомяка звичайно 150 до 200, у сні 14 до 15 разів.

ОПОВІДАННЯ.

ТРАФЛА КОСА НА КАМІНЬ.

Стах Бобно був собі звичайний чоловік. Раз якось трафило ся йому переносити човном через брудну ріку одного не довірка. Учений недовірок, хотячи похвалити ся перед Бобном своєю мудростю а заразом закпити собі з него, питає: — „Знаєте ви, свату, що то є таке фільософія?" — „Ні!" — каже Бобно. — „Ов, як так, то ви стратили четвертину свого житя. А може знаєте що то є геольоґія?" — „Ні" — каже сват. — „Еей! то ви стратили половину свого житя. Ну, то може знаєте що про астрономію." — „Також ні, пане." — Ну якжах, то ви стратили три чверти свого житя. А може принайменше знаєте... — Ще недокінчив питати, як нараз човно перевернуло ся і оба впали в воду. Тепер Бобно сьміючись з дурного панка, зачав свою мудрість. „А вмієте ви, пане, плавати?" — „Ні" — відповіває перестрашений недовірок. — „Га, як так, то ви навочку стратили відразу ціле житє". Як вже вчений мудрагель напив ся досить брудної води і зі страху дрожав як осиковий лист, тоді Бобно каже до него: — „Ви, паночку, відставили мені лишень одну частинку житя, ще, що я не знав трех ваших учених слів, а то я видку, що ви таким цілком ніц не знаєте, бо навіть не потрафите з води вилізти. Але я дарую вам ціле житє." — Хопив панка за чуб і викинув на беріг.

ЧЕСНИЙ ЧОЛОВІК.

Раз підчас війни горожани одного міста укривали своє добро, де могли, бо боялись, що ворог буде рабувати. В тім місті жило таких двох богатих неженатих братів. Вони мешкали разом в однім домі і лиш про себе журили ся. Як почули про небезпеку, почали шукати відповідного місця, щоби закопати свої гроші. І рішили закопати гроші в своїм городі. Вечером вибрали місце. Один сьвітив, а другий викопав яму і всадив в неї горнець з грішми. Заняті роботою, не завважали, що в сусіднім городі сидить їх сусід, котрого сьвітло лампи пробудило з глибокої задуми. Був се убогий зарібник, котрий мав богато дітий, а в тих тяжких часах не міг найти роботи, і тому журив ся, чим виживить родину. Коли побачив сьвітло в сусіднім городі, з цікавости підійшов тихцем до плоту подивити ся, що там робить ся. І видів, як брати закопували скарб і старали ся затерти сліди і як потому вернули ся домів. Тоді взяла його велика охота перескочити пліт і витягнути горщок з грішми. Але повздержав ся і сказав до себе півголосом: „Ти не можеш красти" і з тим повернув до своєї хати. Коли війшов до комнати, жінка почала його лагідно потішати, що Бог їх не опустить і просила, щоби дбав о своє здоровле, бо як захорує, то що стане ся з їх бідними дітьми? —

Бідні діти могли би стати богатими — подумав зарібник — але добре, що я вийшов з городу, подумав рішучо. Вийшов пізно спати, але не міг заснути. Через цілу ніч гроші стояли перед його очима. Добрі гадки бороли ся зі злими і він доперва над раном успокоїв ся, бо нова гадка увійшла до його душі. Він скоро убрав ся і вдупав до хати сусідів. Брати отворили і дуже вдивували ся, що він так рано їх відвідує і спитали, з яким ділом приходить. А він став оповідати, що він видів, як вони вчера закопували скарб, що він не міг цілу ніч спати, і що мало що не став злодієм, і просив їх зі слезами в очах, щоби вони закопали скарб в иньше місце, щоби він відмежав утраченій спокій. Брати утішили ся чеснотою бідного чоловіка, дали йому сталу роботу, так, що його родина була забезпечена від нужди. Найбільша побіда в житю чоловіка в поборюти зло в собі.

„СКАЖІТЬ, ЩО ТО Є „ЛІТАГОНІЯ?"

(Конець.)

А тим часом пише до мене той вчитель, щоби для мого наймолодшого післати на чоботи, бо не має в чім ходити до школи.

Боже милосерний, тепер в літі до школи не має в чім ходити. Людоньки добрі, тож ціле село босо ходить, а він в чоботах. А хибаж він ходить мени гадю, та боїть ся, щоби його не покусало.

Не післав я ніщо. Може ходити в босо, май і він ходить.

Аж тут дістаю із суду візване на послухане.

Приходжу а пан сендия до мене:

„Чи ви маєте сина в Америці?"

„Та маю — кажу — аж двох. Не знаю, о котрого пан сендия [illegible]".

„Син ваш назвав ся Федь Лядій".

„То мій син", кажу.

А другого сина маєте в місті Л."

„Маю, кажу, аж двох, один є вчителем а другий ще в школах, [illegible]".

„Отже — каже сендия — тут пише ваш син Федь з Америки до суду, що позвали тому вчителеви продати поле, яке той Федь купив, а гроші дати на науку того, що в школах".

А не дочекане — кажу — хто прийде на те поле, тому не жити. Я те поле викупаю і нікому не дам продати. Я господар".

„Лукаві діти — кажу — поволокли ся по сьвіті і ще мені ось публіку роблять".

„А чому вони розійшли ся по сьвіті" — питає мене сендия.

„А от, кажу, прошу ласки пана сендийого. Скоро котре до розуму дійде, то зараз втікає з дому, — то той учитель бунтує.

Я гадав собі, що сендия щось на них скаже а сендия підсьміхнув ся до мене з під лоба і каже: „Добрий з вас батько, коли вас діти не тримають ся, скоро прийдуть до розуму".

Стид мені зробив ся і я вийшов.

По дорозі стрінув я нашого єгомосця і повідаю цілу історію про мого сина вчителя.

Довго я розказував а єгомосць слухають а вкінці кажуть до мене: „Чого ви хочете від вашого найстаршого сина. Він є (як всі люди кажуть) чесним чоловіком. Своїм коштом вивчив одного і тепер другого в школах. Одного вислав в Америку і другого, і ті присилають сюди до вас, до краю гроші, шадять дуже пильно. Ваш син найстарший є дуже добрим... якось дивненько сказали єгомосць таго... ні ... літаґоґом.

Він вчив ся ріжних наук а найбільше літаґонії і через те його люди шанують.

Як би ви були трохи осторожнійший, то, ви би на свої діти ні що не позвали кажуть — говорили єгомосць. — Сини ваші (хвала мої) самі собі помагають в здобуваню куска легкого хліба. Чого ж ви нарікаєте".

Як зачали єгомосць говорити, як зачали а я забув з губі язика вклонив ся тай відійшов до дому.

Хто присле нам назад II число „КАНАДИЙЦЯ" 1912 рок. буде діставати „Канадийця" цілий рік за дармо.

ГОСПОДАРСТВО.

ЯК ДІЙТИ ДО БОГАЦТВА?

Але ми робили-б велику кривду купецькому станови, якби думали, що всі купці такі вузкоглядні. Противно — видно і мають все купці з широким сьвітоглядом, що побіч своїх інтересів не забувають про загальні справи, купці, які не тільки ведуть добре торговлю, але віринно сповняють горожанські обовязки. Знаємо богато купців, які щиро цікавлять ся наукою, штукою, суспільними питанями. З між них люди, що великим коштом збирають книжки, закладають собі цілі бібліотеки, щоби йти все в поступом науки. Инші знов основують музеї і галерії образів, купують найгарніщі твори штуки, опікують ся незаможними артистами. Ще инші беруть участь в політичнім житю, досліджують пильно суспільні справи. Такі купці вміють уживати розумно свого маєтку. Гроші вважають не метою житя, але дорогою до мети; гроші се тільки засоби, при помочи яких можна сповняти великі і славні діла. Неодин купець записав тестаментом все своє майно на добродійні ціли, на школи, стипендії для бідної молодіжи, на бібліотеки, музеї і инші публичні інституції. Такі люди заслужили память, вдячність і пошану цілого людства.

Щоби показати, що все, про що до тепер сказано, може в житю здійснити ся, приводимо тут житепис двох знаменитих купців, що можуть служити взірцем для всього купецтва.

Петро Газенклевер родив ся 1716 р. в Німеччині, був сином властителя фабрики заліза. В семім році житя віддав його батько до діда, що мав фабрику бавовняних виробів. Тут стало улюбленим занятєм підростаючого хлопця приглядати ся роботі ткачів; безнастанний вид робітників вже з малечку навчив його шанувати і любити працю. В школі був одним з найпильнійших учеників і тут вже показав, чим буде пізнійше, бо найліпше полюбив науку ґеоґрафії, опис далеких країв і чужих звичаїв. Але хоч проявляв охоту до купецтва, батько взяв його наперед до своєї фабрики, бо знав добре, що хто хоче бути купцем мусить мати практичний досвід з фабрикації. Чотирнайцятилітній хлопець вчив ся в рахунках і бухальтерії, а потім пішов до кузні; мусів як простий робітник переходити всі фабричні степені. Чекала його тут тяжка робота, скромний харч і просте ліжко. Сам вразно, що робота, яку йому давали, переходила його сили. З малими перервами працював від 5-тої год. до 9-тої вечером; сідали й обідали на стоячки й як вечером сідав разом з иншими робітниками до ліпшої вечері. Та хоч такі були його терміна торські роки, — наслідки сього були дуже гарні. Газенклевер говорив пізнійше, що роботящий спосіб житя змiцнив слабе тіло і дав йому много знести невигоди підчас далеких подорожий. Його товариші жалували ся звичайно на їду й невигоди, а він із все сьмiно і нічо йому не шкодило. Найтверде ліжко було для нього мягке й вигідне; непогоди й злі дороги не відбирали йому гумору. Казав често: „Бажаю всім батькам, щоби привчаювали свої діти до погані страви і невигід, бо багато людського щастя є в тім, щоби вміти в кождім часі примінити ся до всяких обставин".

Коли Газенклевер в девятьнайцятім році житя відбував першу подорож до Парижа, познакомив ся в дорозі з одним поважним старцем, який дав молодому такі науки: „Бачу, що ти чужосторонний і може їдеш до Парижа, щоби побачити велику і гарну столицю Франції і пізнати звичаї нашого народа. Ти є молодий і не знаєш ще світа, — то я хочу подати тобі деякі ради, які знаю з довголітнього досвіду. Давнійше був я лікарем і мав широку практику; тепер зложив собі стілько, що можу пережити решту житя в спокою і вдоволеню на селі. Памятай про се добре: хто хоче заховати здоровле і бути щасливим, мусить беречи ся трех річей, — пиятики, гри в карти й товариства легкодушних жінок. З пиятики походять всі инші нещастя. Підчас моєї практики лічив я тисячі молодих людий, що з тих причин втратили здоровле і щастє; багато з них вмерло. инші зруйнували собі житя. Слухай моїх рад, а в старости будеш мене згадувати з вдячністю". Молодий чоловік запамятав ті перестороги. Газенклевер перейшов пішки Францію аж до Піренеїв і потім повторив ту саму подорож ще пять разів в інтересах свого батька. Але батько через нещасливі обставини втратив цілий маєток; вкінці син мусів лишити рідний дім і шукати в світі щастя; батько збідів так, що не міг йому дати на дорогу ані сотика. Але Петро порадив собі в житю, бо з молодого віку виніс найгарніші прикмети: відвагу, працьовитість, пильність і чесність.

В 1742 р. став Газенклевер подорожним аґентом при підприємстві свого кревняка, що мав фабрику тютюну в Ахен. Обїхав Францію і Німеччину, їздив також до Росії і дуже побільшив доходи фабрики своїми розумними заходами. На Шлєську звичка ся полотняного промислу, якому потім мав віддати важні прислуги; вислав навіть кробки шлеськіх полотен свому стрийви, що був купцем в Лісбоні і так отворив тому товарови новий, корисний ринок, з якого і сам пізнійше користав. Своак в початку обіцював, що прийме його як спільника до свого підприємства; але як Газенклевер вернув до Ахен з довгої подорожі по Іспанії і Португалії і пригадав обітницю, той відповів, що має пятьох синів і мусить про них дбати. Невдячний чоловік не тільки не допустив Петра до співучасти в користях, але ще й казав заплатити йому половину коштів дороги. Газенклевер обурений такою несправедливістю, кинув інтерес того свояка. Написав переписку з своїм стрием в Лісбоні; той відписав, що готов приняти Петра як спільника, коли вложить до спільної торговлі 8,000 гульденів. Газенклевер не мав навіть половини сеї суми; але його примірне поведене, чесність і купецька рухливість, здобули для нього довіре чужих людий і один знакомий купець позичив йому потрібні гроші, цінячи його прикмети. Як приїхав до Лісбони, стрий вже не жив, а інтерес був в руках двох молодих свояків. Злучив ся з ними під фірмою Ланг і Газенклевер, оженив ся і жив щасливо чотири роки. Потім виступив із спілки і заложив нове підприємство в Кадикс. — Щоби помочи батькови в удержаню родини, добрий син взяв на себе виховане трох наймолодших братів.

Се був дуже час тяжкий для купців; численні банкроцтва розвели страх в торговельнім світі. Але Газенклевер не втратив ані на хвилі рівноваги ума і вийшов побідно з усіх проб. Щоби навязати нові зносини і оглянути найліпші фабрики в Европі, відбув знов довгу подорож по Франції, Анґлії, Голандії і Німеччині.

Всюди, куди звернув ся, лишив корисний слід; дбав не тільки про себе, а й про загальний поступ промислу. І так у Франції купив партію полотна і роздiлив її по шлеських фабриках для взірця і заохоти тамошнім ткачам. Так само вплинав в Оснабрік на поліпшене полотнячого промислу і через се доброта виробу підвисла ся о 25 і з тім самім відношеню також доходи фабрик. Коли запрошено його до Берліна на нараду в справі піднесення шлеської торговлі, Газенклевер зробив замітку, що в Іспанії і Португалії жалують ся на нерівну ширину шлеських полотен і через те не хочуть їх купувати; завдяки сій замітці пруський уряд видав розпорядженє, щоби фабрики робили полотно в однiй ширині.

(Дальше буде.)

ДУХ ЕВАНГЕЛИЯ.

Славно звісний місіонар, Гудзер, коли приїхав на місийну роботу до Китаю, відразу побачив, що тамошний нарід відноси ся до него з недовірєм, а деякі люди говорили, що христіянські книжки заключають в собі нічого иньшого, лиш науку западних варварів, котра то наука зовсім не годила ся з наукою їхньої релігії. Місіонар Гудзер зовсім не старав ся їх в тім переконати, але поспішив з лікарською помочею одному бідному Китайцеви, котрий був майже сліп. В сей спосіб він показав супроти Китайців духа, якого учить Євангеліє. Хорий чоловік не сподівав ся такої ласкавости зі сторони місіонара і одного разу сказав до него: „Судячи по твоїх ділах, я приходжу до переконаня, що твоя наука є знаменита, тому прошу тебе, дай мені свое Сьвяте Письмо; хоч я сам не умію читати, я маю діти, котрі уміють". Від того часу попит за словом Божим дуже збільшив ся, так що місіонар сей не перейшов попри хату, щоби люди не питали його о виклад Сьвятого Письма. Всюди, де тільки той місіонар удав ся, питали його о Слово Боже. Люди уважали се за найбільшу ласку, коли могли дістати від місіонара Сьвяте Письмо, котре они ховали наче великий скарб.

РОСІЙСЬКИЙ ОФІЦИР ЗРАБУВАВ ШТАНИ МАГОМЕТА.

У Відни арештовано недавно на домагане турецької амбасади російського офіцира, що служив у болгарській армії підчас облоги нею міста Адріянополя. Причиною арештованя була ся обставина, що згаданий офіцир мав украсти з турецького мечету у Адріянополи плащ Магомета, який є дорогоцінною реліквією в очах Магометан.

Показало ся однак, що плащ Магомета у Костантинополи є не нарушений, а украдено лиш його штани. Арештований признав ся що забрав штани, однак не думав їх віддавати, позаяк уважав се военною добичею.

Почали ся отже переговори між арештованим а турецькою амбасадою, які провадив радник міністерства справедливости, Август Ліберський. Згаданий радник мусів довго толкувати арештованому офіцирови, що „штани" котрі суть „реліквією" для Турків, не можна уважати военною добичею, бо до сего скорше-би мало право болгарське правительство, як приватна особа. Під вливом тих переконуючих арґументів згодив ся звісний офіцир віддати турецькій амбасаді. По сій заяві випустила поліція арештованого офіцира з арештів і позволила йому, по одержаню „штанів" виїхати з Австрії. „Штани" на превелику радість усіх вірних пророка находять ся тепер на місци призначия.

СМЕРТЬ ПІОНІРА БЕЗДРОТНОГО ТЕЛЕҐРАФУ.

В своїх добрах біля Карнарво не помер сер Уілиям Пріс в 75 році житя. Сера Уілиама Пріса можна назвати хрестним батьком бездротного телеґрафу. Був він до 1899 року начальним інжиніром британської почти і найвисшою інстанцією в усіх питанях з области електрики і телеґрафії. Ціле свое житє від найранішої молодости присьвятив сер Пріс проблемам телеґрафії. В році 1892 представив він свої перші досліди з бездротним телеґрафом. Сер Прісови вдало ся переслати телеграму через Солент, коли перервав ся кабель з Саутгемптону до острова Уайт. 1894 року поставив він вежу, що можна пересилати бездротні телеграми з Англії до Франції. Тоді його проби поступили вже були богато наперед, але він не знав ще був на спосіб, як пересилати електричну струю через землю або через воду. Про проміньоване етеру він не думав, се зробив Марконі. Марконі прибув 1896 році до Англії з порученями до Пріса. Пріс допомагав молодому дослідникови всьво, щоби здобув свої перші патенти на Англію. Він перший привіз також електричний кімнатний дзвінок з Парижа до Льондону, примінив фоноґраф до наукових дослідів і виказав богато уліпшень для сиґнальової залізничої служби. Англія втратила в Прісі свого найзнаменитішого електротехніка, Марконі щирого приятеля і гідного предтечу свого ґеніяльного винаходу.

КУРЕНЄ ТЮТЮНУ ПРИЧИНОЮ КАТАСТРОФИ „ВУЛЬТУРНА".

З переслуханя подорожних „Вультурн-а" і з доходжень виявилось ся, що причиною катастрофи корабля „Вольтурна" було се, що два переселенці з Росії курили на кораблі тютюн. Іменно на кораблю заборонено курити і сю заборону оголошено у всіх мовах, з тим, що кождий, який буде курити, заплатить 25 франків кари. Мимо сеї заборони два переселенці з Росії сиділи в своїй каюті на переді корабля, позамикали ся щільно і курили тютюн. Підчас сего почули на коритарі якісь кроки. Оба перелякали ся і один з них сховав тліючу папіроску під сїнник свого ліжка, а другий в розколину в стелі. В тій самій хвилі задзвонено на обід. Оба переселенці пішли до їдальні, не журячи ся зовсім тим, що стане ся з їх папиросками. По обіді пішов один з них до каюти, але ледви отворив двері, подав ся назад великого диму, який був в каюті. Переляканий переселенець вибіг на поміст і почав кричати, що в его каюті є огонь, однак він говорив російською мовою якої на кораблі ніхто не розумів. Вкінци капітан стоячи на своїм становищи, замітив, що переселенець щось кричить і ґестикулює, вислав отже одного з офіцирів, щоби дізнав ся, о що ходить. Заки оба порозуміли ся, було вже за пізно, бо стеля каюти зовсім згоріла і огонь дістав ся до складу мінеральних олїїв. Небавом по тім не можна було вже вогню погасити.

РАБУНКОВИЙ НАПАД В ОСЬВЯТИМІ.

Дня 18. м. м. на стациї в Осьвятимі доконано рабункового нападу на особу місцевого векселяра Ізраїля Зіґмана. Бандити завабили його до спедицийного бюра Мендельсона і там завдали йому кілька тяжких ран в голову, потім зрабували гроші і втікли. Тяжко раненого і непритомного Зіґмана відставлено до хірурґічної клініки в Кракові. О скільки досі вдало ся ствердити, бандити зрабували около 20.000 корон в банкнотах. На місце злочину приїхала з Кракова поліцийна комісия з поліцийним псом „Адою". Коли комісия станула в передпокою на місци злочину і до калужі крови підпроваджено пса, і він зараз підбіг до вікна, а потім вовк між зібрану товпу та кинув ся на возьного фірми Мендельсона Вузка, що стояв оподалік. Ся проба повторена тричі, дала все той сам вислід, тому зараз Вузка арештовано. Арештований старав ся боронити але се йому не вдало ся. Критичного дня Вузек, проти практикованого звичаю загасив сьвітло в конторі і спустив стори в вікні; повелов, що зробив се тому, щоби прохожі не заглядали крізь вікно. Підозріле є й се, що пропали дві сокири зі шопи біля контори. Підчас доконаня злочину вибухла була пожежа коло великого двірця недалеко контори Мендельсона. Підозрівають що се бандити підложили огонь, щоби так відвернути увагу від себе і могти спокійно доконати злочину. Вчера арештовано двох шуряків Вузка яко підозрілих. Оба они є функціонарями на зелізничім двірци в Осьвятимі.

З МІЛІОНЕРА ЗАМІТАЧ ВУЛИЦІ.

Недавно зголосив ся до начальника міста Петербурга чоловік, котрий хотів одержати місце замітача вулиць. Чоловік сей називає ся Володимир Недохін. Начальник міста не мало здивував ся сими відвідинами, бо він мав приятеля котрий так само називав ся, а про котрого знав що є міліонером. Він казав сьому чоловікови війти а побачив є в нім свого приятеля, котрий попросив його о місце замітача вулиць та розказав йому свою судьбу. Перед роком одержав він по своїй матери спадщину около півтора міліона рублів, а що він був молодим та веселим чоловіком, тож все своє майно поволи никало ся. Він жив самими приємностями. Удержував велику стайню перегонових коний, мешкав в великій палаті і мав без числа службы. Дні переводив з своїми товаришами, котрих постійно у себе гостив. Вечері минали йому в товаристві його численних приятельок, на котрі видавав величезні суми. В столиці знали його дами з того, що купував їм найвеличнїйші дорогоцінности. Одній з них дарував навіть просторі земельні добра. Коли дійшла нераз до публичного відома вістка про якусь божевільну великопанську авантуру, то можна було з горя сказати, що Падохін був або її головним героєм, або що найменьше дїяльним учасником. Буденним явищем було у него по вечері в первоpяднім ресторанті — побити там усе начиня.

Зрозуміла річ, що при таким марнотратнім житю, маєток хоч и був великий, минав ся. Ще кілька тижнів перед своїм з'убожінєм уладив Падохін величавий пир на однім острові під Петербургом, на котрий приїхали гості на власнім яхті Падохіна. Останним його великанським вчинком було затоплене в ріці Неві свого яхту, останного свідка колишнього богацтва Падохіна. Тепер — без средств удержаня — зголосив ся Падохін по місце замітача вулиць до свого приятеля. Хотіли йому дати якесь ліпше занятє, але Падохін не приняв, бо не уважав себе сього достойним. Казав, що його засадою є: або бути великим паном або останним дідом.

РОЗГНІВАНИЙ ПІП.

Старий жовнір, Адольф Лер помер в Форт Додж Айова, дня 8 Листопада сего року. Він був католицкого походженя, але перед многими роками виступив з католицкої церкви. Перед смертю він просив, аби його похороном заняв ся методиский місцевий проповідник. Похорон отже відбув ся в понеділок при участи методиского проповідника Гейстінґса і ветеранів цивільної війни.

Се дуже не подобало ся місцевому католицкому попови о. Кері, і він настаював на родину померлого, щоби справили католицкий а не протестантский похорон. Але родина не зважала на домаганя о. Кері, і постановила виконати послідну волю померлого. Під час самого похорону однак, явив ся в хаті померлого о. Кері і грубим голосом зажадав, щоби всі католики вийшли з дому. Відтак він почав безчестити померлого і методиского проповідника, котрий вже мав виголосити проповідь. Його поведене було таке грубіянське і простацке, що його викинули з хати. Три старі жінки послухали його зазиву і також вийшли з хати о. Кері лишив ся на дворі і дальше почав безчестити померлого. Присутні говорили, що поведене того попа і його слова були такі простацкі що послідний волокита повстидав би ся таке чинити.

Після похорону, син померлого дав горячого попа заарештувати під закидом розбиваня релігійних зборів. Коли констабель прийшов арештувати горячого отця духовного, застав його лежачого в ліжку. Се однак не помогло, і о. Кері мусів іти до арешту. Його служниця, бачучи, що отця духовного мають арештувати, поспішила чим скорше до приятелів, щоб они поставили за него запоруку, щоби він не мусів іти до кримінату. Арештований отець питав до його служниця, а коли довідав ся, що ві нема з дома, почав зі власти гидкими словами в присутности констабля. Його заведено до вязниці, там він переночував, а на другий день поставлено його перед суд. Він признав ся до вини і його засуджено на сто долярів кари.

Отсе перед нами коротка історія невеличкої події, котрої героєм є католицкий піп. Чи ся подія може принести славу католицкій церкві? Що ми можемо подумати про сьвятість тої всьої католицкої голоти? Католицка церков учить, що піп є безгрішний, що він занимає місце Христа; що він прощає гріхи людям; що він є судією віри і моральности; що він має стояти на сторожи духової і сьвітскої просьвіти дітий і парохіян; що належить його любити і боять ся, [illegible] стоїть поміж народом а Богом.

ПРИЧИНИ РЕВОЛЮЦІЇ В МЕКСИКУ.

З огляду на обставини, що події в Мексику можуть кождої хвилі викликати війну між Мексиком і Злученими Державами, буде цікаве близше пізнати причини сеї революції, як рівнож і ролю Злучених Держав, яку в тій справі вони відграють.

На перший погляд здавало би ся, що Злученим Державам залежить виключно на заведеню мира і супокою в сусідній державі, тим часом справа має ся троха инакше. Злученим Державам розходить ся також о оборону американьских інтересів, а головно нафтових підприємств американьских.

З початком сего століта добуване нафти в Мексику розпочало ся на більшу скалю. Властителі нафтових копалень, Американці, утворили великий американський трост „Стандард Ойл Ко.", що старав ся всіми силами недопустити иних чужинців, а головно Англійців, до експльотації ропи в Мексику. Мимо сего удало ся англійському промисловцеви, Пірсонови, дістати від тодішнього президента Мексика, Порфірія Діяза, концесію. Він заложив [illegible] ропійне товариство „Мексикан-[illegible]" при помочи англійських капіталів. Як звісно, Англія потребує дуже значної скількости ропи, бо всі англійські кораблі воєнні є опалювані ропою.

В наслідок революції през. Діяза уступив і до власти прийшов Мадеро, прихильник Злучених Держав. Мадеро довго не удержав ся при своїй власти, а місце президента обняв Гуерта, прихильник Англії. Тому Злучені Держави розпочали акцию против Гуерти, не хотячи його узнати президентом мексиканської держави, подаючи за причину, що він кровю свого попередника Мадера дійшов до власти. В дійсности розходить ся Злученим Державам о економічні вплови в тій державі.

Вілсон зажадав свого часу уступленя Гуерти, котрий чуючи за собою прихильність Англії, не вдоволив жадання Злучених Держав. Гуерта є на разі паном Мексика. В полудневих і середущих провінціях Мексика має Гуерта приклонників і 80.000 армію вправленого і уоруженого війська. Гуерта і його прихильники носять назву партії „федералістів". Північні провінції находять ся в руках противників партії Гуерти, які називали себе „конституціоналістами" і під проводом Каранци розпочали братоубійчу борбу проти Гуерти.

Котра партія побідить, годі предвидіти. Війська Каранци віднесли вже кілька разів побіду над військами Гуерти і посувають ся поволи в напрямі столиці мексиканської держави. Війна ведена з обох сторін дуже завзято і з великими втратами.

Мирні переговори відпоручників Злучених Держав з обома воюючими партіями не довели до ніякого успіху.

Злучені Держави вислали на американську границю значні війська, а на сході побережа сильну ескадру воєнних кораблів, щоби на случай потреби силою оружія привернути лад і супокій в мексиканській державі і обезпечити майно своїх підданих.

СТАРОКРАЄВА КАНЦЕЛЯРІЯ.

ПОЛАГОДЖУЄМО всї справи військові.

РОБИМО повномочія контракти купна і продажи, акта дарованя, скрипта довжні і инші документи леґалізовані через Ц. К. конзулят.

СТЯГАЄМО довги і спадки, а також продаємо добре і скоро маєтки тут і в старім краю.

ПРОДАЄМО шіфкарти на ріжні лінії корабельні до старого краю на найліпші і найскорші кораблі.

ПОЗИЧАЄМО гроші на фарми і доми в місті і на провінції.

У ВСІХ справах і клопотах ваших пишіть і приходіть на адресу:

STAROKRAJEWA KANCELARYA
10336 -- 96 ST. Edmonton, Alta.

ПОЗІР РОДИМЦІ!

БЕЗПЕРЕЧНО ЩО ОДИНОКИМ І НАЙБІЛЬШИМ АГЕНТОМ В ЦІЛІЙ АМЕРИЦІ ЯКИЙ СТАЛО ВІД ТРИЙЦЯТЬ ЛІТ ОБСЛУГУЄ ЗАГАЛ ЕМІГРАНТІВ З АВСТРИЇ Є:

ІВАН НЕМЕТ бувший заступник ц. і к. КОНЗУЛЯ - пересилаючий рік-річно около 50 міліонів корон телеграфічно і почтово а що до полагоди справ і продажи карт корабельних зі сумлінного і скорого виконаня у всіх закутинах Америки є знаний.

Адреса на Америку: JOHN NEMET
Ex. Austro-Hungarian Consul agent.
457. Washington st. NEW YORK
на Австрию: JOHN NEMETH b. zastępcy c. k. Konsula ODERBERG, SCHLESIEN.

Отже хто шукає чесної, скорої і певної обслуги чи ради хай зверне ся лише до Івана Немета. Хто хоче гроші доручити до двох днів в краю нехай доложи 50 цт. до звичайної оплати, яку завсіди при посилках дає а гроші вислані мною будуть в краю виплачені найпізніше до 48 годин.

ХТО БУДЕ ЩАСЛИВИЙ.

Маю на продаж два гарні лоти в CENTRAL PARK, в АТАБАСКА.

Лоти високі і сухі. Оба лоти продам за 50 дол. готівки а решта на два роки на виплат і то без проценту. Хто купить їх зробить гроші.

ЗГОЛОСИТИСЬ 10336 - 96 ST. EDMONTON, ALTA.

РУСКА БУЧАРНЯ І ҐРОСЕРНЯ.

Зайдіть, а все там дістанете тано і добре, як: Овочі сьвіже мясо, вудженину і старокраєві ковбаси з чісником.

S. NYCHKA. 10315 -- 96 ST. EDMONTON. ALTA

Найдогіднїйше і найбезпечнїйше складати заощаджені гроші в старім краю в Товаристві Взаїмного Кредиту „ДНІСТЕР" у Львові.

Товариство „Дністер" приймає гроші на вкладки щадничі до опроцентованя на 4 проц. -- Вложені гроші можна кождої хвилі відобрати. - Всякі припорученя і виплати виконує ся безпроволочно оборотною почтою.

Порука членів, резервові фонди і актіва Товариства дають повну забезпеку для зложених вкладок. --

Адреса:
Товариство „ДНІСТЕР" у Львові ул. Руска Ч. 20.

„Canadian Farmer"
Acc 3656.

Народно-моральний ДВОТИЖДНЕВНИК. Річна передплата 1 долар.

Канадиєць

Виходить 1 і 15 кождого місяця. Адреса Редакції: 10336 -- 96 ST. Edmonton, Alta.

РІК III. Ч 5. ЛЮТИЙ 28. 1914. EDMONTON, ALTA. FEBRUARY 28. 1914. VOL. III. NO. 5.

Канада.

ЕДМОНТОН.

Місто видало сеї зими поверх 17 тисяч дол. для безробітних.

В місті тепер гарне тепло; сніг топить ся зовсім. Термометр показує до сонця 90 степенів тепла.

До шпору п. Сторожука Норвуд-булевард закрались злодії в ночи дня 25 с. м. і забрали товару на суму 200 дол.

Едмонтоньска 12-літна дівчина стала ся матерію гарно розвинутого хлопчика. Сей хлопчик по народженю важив 8 фунтів.

Міска рада приняла нове нумероване улиць, однак хоче в тій справі віднестись еще до горожан міста, що они думають о сім.

Еще 1 вересня потовкла стріткара п. і пано Врайт. П. Врайтове тепер оскаржено против міста жадаючи від міста відшкодованя в сумі 5.000 дол. Справа опинилась, тепер в супрім-корті.

Суперінтендент від стріткар Вудруф прогнав ся зі свого становиска, через не порозуміне з майором Мекнамарою. Далі майор мабуть лишить ся самий без урядників та прийдеть ся хоть самому гонити стріткарами.

Дня 12 вересня на Альберта ул. [illegible] з'їхали ся зі стріткарою. Стріткара зістала [illegible] Она внесла тепер [illegible] против міста о [illegible] 20.000 дол.

Вїльше чим одна третя часть всіх податників міста Едмонтону внесла до міської ради петицію, щоб переведено слідство і доказано єї закиди, які зробив майор Мекнамара, що до поліції і чесноти міста. Всі думали, що коли майор обвиняє поліцию і то так тяжко, то він самий, яко батько міста буде старатись винних потягнути до відвічальности і їх покарати і очистити місто від всеї гнилі. Податкові чекали і то довго, а коли побачили, що майор Мекнамара ані не думає перевести доказу правди своїх слів а проганяє лише собі не милих урядників зовсім без подання причини. Майор Мекнамара знова іґнорує сих 3019 податковців і рішає знова своїм голосом проти розслідженя. Він еще і гнівась, що хтось має право пхати свій ніс там де він, бо його вибрали люди і він має право через цілий рік робити се, що йому подобаєсь. Цікаво, як потреває еще довго того рода господарка.

Домініяльний міністер рільництва Гон. Мартин Боррел подав статистику, кілько кожда провінция видає на рільництво, то після сего звіту Альберта занимає перше місце. Альберта з 372.912 мешканціями видала на рільництво 909.020 дол., то значить майже 2.50 на кожду голову. Саскачеван стоїть на другім місци де припадає около 1.50 на голову, а в Манітобі припадає лише около 0.50 на голову.

Видаток на рільництво в кождій провінциї представляєсь так:

	Населене.	Видаток.
Онтеріо	2.519.902	1.210.000
Квебек	2.000.697	616.050
Саскачеван	492.432	621.414
Н. Шкоция	461.847	78.820
Манітоба	454.691	232.700
Альберта	372.912	906.020
Бріт. Кол.	362.768	321.086
Н. Брунсвік	351.815	49.800
П. І. Айсленд	93.722	17.440

Отже з сего виходить, що в цілій Канаді правительство Альберти найлучше дбає про своїх фармерів.

ЗА НЕДБАНЄ ДІТИЙ.

Andrew. Дня 13 лютого засуджено Михайла Бандуру за недбане про свої діти на 100 дол. кари.

В домі Михайла Бандури захорувала насамперед одна дитина на дифтерию а відтак друга а вкінци ціла родина. М. Бандура на се не звертав з початку уваги, аж коли одна дитина була вже на півмертва він покликав справді доктора, але доктор не міг умираючій дитині нічого порадити бо було вже всеза пізно. А що після закону Мих. не покликав доктора сей час, але аж коли ціла родина захорувала а одно дитя було вже умираюче від сеї слабости, заскаржено М. Бандуру за недбане про свої діти і засуджено досить високо бо аж на 100 дол.

І так М. Бандура через свою недбалість стратив свою дитину і еще до того вилетіло йому з кишені 100 дол. І дочекав ся еще загрози, що колиб еще раз щось подібного лучилось в його хаті, то чекає його тяжкий криміял.

Сей примір нехай буде пересторогою для всіх родичів, щоб про вибухнене слабости в їх хаті повідомляли сейчас доктора або відповідного урядника і не наражували житя своїх дітий через свою недбалість.

[illegible] дня 17 [illegible] Бенсон, О 8. [illegible] з під [illegible] проголошено його смерть.

Коллінс провів ніч безсонно, але задержав сьвідомість, як оповіне, но йому годину смерти він мав силу підійти під шибеницю, хоч, як осягнув вершок східців, з сил майже цілком вибив ся.

Своему сповідникови сказав Коллінс, що він був приготований і надіяв ся прощеня за свій злочин.

Кат. Голмс, не був приготований на те, щоби Коллінс був так виснажений, важив тільки понад 70 фунтів.

Злочин, який Коллінс відпокутував на шибеници, був морд, доконаний на Івані Бенсон з Корал, Альберта, в маю 1913 р. Бенсон і Коллінс прийшли до Альберти з Брейнмер, Міссурі, 8 місяців передтим і позабирали гомстеди. Коллінс пострілив Бенсона і підпалив його хату, спалюючи при тім свою жертву. Мотивом злочину була крадіж $3,000 готівки, з яких 1.800 найдено при Коллінсі, як його арештовано в Брейнмер минувшого серпня. Злочин відкрито в Брейнмер, де Коллінс виявив перед підозрілими приятелями смерть чоловіка.

В Порт Нелсон, Ман. побудовано бездротний телеграф. Першу телеграфічну депешу вислано минувшого тижня до домініяльного правительства.

В Монтреалі відчуваєсь тепер великий брак молока, тому торговці молоком хотять підвисшити ціну на молоці. Дорожня відчуваєсь тепер майже в цілій Канаді.

Минувшого тижня чути було землетрясене через кілька хвиль майже в цілій провінциї Онтеріо. Землетрясене не було дуже сильне, однак місцями можна було його завважати, бо образи на стінах рухались а двері і розпадали.

Пакункова почта в Канаді увійшла в житє від 10 лютого, що є великої ваги для всіх, що пересилають частійше щобудь невеликими пакунками. Важне, що до тепер за пакунки висилані почтою платило ся дорого, тепер не богато меньше, відповідно до віддаленя.

До кінця цьвітня не можна висилати понад 6 фунтів доки новий спосіб не упорядкує ся. Опісля буде можна висилати пакунки до 11 фунтів.

Тепер в віддаленю 20 миль другий за 2 фунти платить ся 5 ц. 3 ф. 6 ц. 5 ф. 10 ц. 6 ф. 12 ц.

В 1913 році було найбільше переступств в Новій Шкоції, відтак іде Альберта, Бріт. Колумбія, Саскачеван, Манітоба, Квебек і Онтеріо.

Найменьше злочинств було в Новім Брунсвіку.

В 1913 році було 20.168 оскаржень і 15.567 засуджень, коли в 1912 р. було оскаржень лише 16.675 а 12.627 засуджень. З сего виходить, що в 1913 р. припадає 208 засуджень на кождих 100.000 мешканців Канади.

Найбільше переступств було, як подає статистика, між чужинцями. В 1913 р. було 25 засуджень за морд(е)рство а з того припадає 17 на чужинців.

Сьвіт.

САМОУБИЙСТВО АРХИЕПИСКОПА.

Петербург. [illegible] бо вже [illegible] дуже по[illegible] де переслідував.

ПОЄДИНОК КУРОПАТКІНА.

[illegible] „Новім Временем", визвав генерал Куропаткін, генералісімус з японсько-російської війни, редактора часописи і звісного публициста Меньшікова на поєдинок.

СЕРБСЬКІ ДЕЗЕРТИРИ.

Послідними днями, як доносять з Землін, богато сербських жовнірів утікло через границю. Вони перейшли ледом на ріці Саві і так дійшли до Хорватії й Угорщини не контрольовані властями. Потім зголосили ся в угорських властях і зложили оруже. Причиною їх утечі є лихе трактоване. Жовніри оповідають, що мусіли голодувати і часто з ними дуже зле обходили ся.

ОБІЖНИКИ ЕНВЕРА БЕЯ.

В турецьких часописах появили ся два обіжники міністра війни Енвера Бея. Перший напоминає християн і магометан, які належать до армії, щоби точно сповняли свої релігійні обовязки, бо армія без релігії нічого не варта. Другий розпорядок заборонює офіцирам пити по публичних льокалях і грозить, що інакше будуть спенсіоновані або перенесені в стан деспозиції.

НЕЩАСЛИВИЙ ПРИПАДОК НА ПОЛЬОВАНЮ.

На польованю в лісах коло Єзуполя в посілости ґр. Володислава Дідушицького стала ся сумна пригода. Ґр. Володиський вистрілив на дика, однак куля не поцілила звіра лиш дерево, а відбившись, трафила графиню Еву Дідушицьку, котра і впала без памяти на землю. Стан її дуже грізний, бо лікарі ствердили, що куля пробила печінку.

ВИКЛЯТЄ МАЦОХА.

В Пйотркові в тюремній церкві [illegible] епископ довершив обряду позбавленя чина Мацоха. Старчевського і Олесінського. З осуджених зірвали черничу одіж, переодягли в арештантську і закували в кайдани. Епископ проголосив папський розпорядок відлучаючий осуджених від католицької церкви і передаючий їх анатемі. Мацох плакав і просив прощення.

НЕГРАМОТНИМ ВСТУП ДО АМЕРИКИ ЗАБОРОНЕНИЙ.

Остаточно мимо протестів з ріжних сторін таки приняв конґрес Уаії у Вашінґтоні дня 4-го с. м. іміґрацийний біл (законопроект) Бурнета, який заборонює вступу до Америки неграмотним. За законопроектом Бурнета голосувало 241 конґресменів, а против нього впало 126 голосів. Додатки до сього білу, які зголосили були ріжні конґресмени, а саме за недопущенєм Азіятів і т. д. більшість відкинула.

ЩО ВИМАГАЄ ВІД БУРНЕТА?

Принятий конґресом біл Бурнета вимагає від іміґрантів, щоби вміли читати і писати в якій-небудь мові. Іміґрацийна комісія при переслухуваню іміґрантів буде з кождим іміґрантом переводити так звану „пробу образованя". Кождий іміґрант, котрий має більше між 14 літ, дістане в американьскій пристани при вїзді у руки друковану картку, в якій буде по кількадесять слів у кождій мові, і мусить відтак прочитати 30 до 40 слів у якійнебудь мові, а потім се написати. Коли се зробить, то іміґрант буде [illegible] і недостача образованя [illegible]

ТРАҐЕДИЯ В РОДИНІ СКУПАРЯ-МІЛІОНЕРА.

В родині московского міліонера Пестищева сталася ся зворушаюча драма. Двоє його дітий з причини його деспотизму і скупарства батька відобрало собі житє вже давнійше, тепер послідний син поповнив самоубийчий замах з нужди. Батько дізнавши ся про се, післав 50 рублів, але синова відіслала гроші назад, а на Новий Рік післала тестеви домовину. Скупар почав відгрожувати ся судом, наслідком чого син знова отруїв ся, а по її смерти муж поповнив самоубийство.

ЕПИСКОПИ ВІДПОВІДАЮТЬ ПЕРЕД СУДОМ ЗА ЗАКАЗ ЧИТАНЯ ЧАСОПИСИ.

З Мілвокі, у стейті Вісконсін, доносить, що часопись „Курер Польскі" виграла 23 січня с. р. в суді процес против епископів дієцезії Мілвокі, котрих обвинувачено о $100 тисяч відшкодованя за те, що клятвою за читане сеї часописи шкодили її підприємству. На підставі судового вироку архієпископ Месснер буде мусів відповідати перед цивільним судом за заклад конспірації і бойкоту, який йому закинула згадана висше часопись.

ПІШКИ ЧЕРЕЗ АФРИКУ.

Сими днями покінчила пані Венгем свою мандрівку через усю ширину Африки, розпочату в середині вересня 1912 р. Покинувши Англію, прибула через Сенеґаль до північної Ніґерії, а відси через Камерун, дальше через Іґаунґере до ріки Убанґа, що впадає до Конґа. Дальша дорога вела до озера Ківу, звідси на полудне озером Танґаніка і Нясса до устя Замбезі. З подорожною ішов чорний кухар і сімох иньших тубильців. По дорозі не стрічала ніяких перепон ані нападів, тільки кілька разів спарила ся зі своїми чорними товаришами.

ПОВАЖНІ РОЗРУХИ.

Телеграми з 12 лютого доносять з Відня таку новинку:

У Львові прийшло нині (то є 12 лютого) до поважних заворушень. Тисячі безробітних уладили демонстрації і припроваджена кільканайцять місячною нуждою до розпуки товпа кинула ся на склепи з товарами до їди, повибивали шибе і дістала ся до склепів. Забрану поживу сейчас безробітні розділили поміж себе.

О скілько та відомість правдива, годі сказати, коли однак взяти на увагу те лихо, що від двох уже літ налягло на край, то не можна й сумнівати ся, що таке дуже можливе.

МОСКАЛІ ХОТЯТЬ ФОНЕТИЧНОЇ ПРАВОПИСИ.

На I. всеросійськім з'їзді народної просьвіти, який недавно відбув ся в Петербурзі, ухвалено резолюції, в яких з'їзд домагаєть ся, щоби державна дума і царська академія наук поробили заходи для заведеня фонетики у російській правописи. Се питане в Росії не є новостю, бо вже перед 9 роками царська академія наук заявила ся за фонетикою (за фонетикою заявило ся було 42 членів, а проти 8 членів,) але виступив проти сьої реформи сьв. Синод (верхна власть російської і православної церкви) і полагода справи проволікала ся ще на якийсь час.

СКІПЛЕНЄ ВІЙСЬКОВИХ СТАНИЙ НА РОСИЙСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

[illegible] границю і по [illegible] своєї австрийських горожан, а з части і їх майно. З огляду на се, скріплено на австрийській границі граничну сторожу 340 кінними жандармами, розміщеними на 140 постерунках. Всі постерунки получені з собою телефонами. Граничні жандарми відбувають військові вправи та підготовляють ся до праць на випадок мобілізації. Граничну сторожу скріплять незадовго фінансові стражники, які одержуть військові карабіни.

З РЕЛІҐІЙНОЇ СТАТИСТИКИ.

До релігії христіянської признає ся 494 міліони 250 тисяч. Они розпадають ся на такі церкви: католики 240 міліонів, протестанти 150 міліонів, грецько-всхідні церкви 100 міліонів, Аббіссинська церков 1 міліон, другі менші церкви разом 250 тисяч. Разом всі христіяни 494 міліони 250 тисяч.

Почитателів своїх предків і визнавців хіньскої релігії Конфуция 340 міліонів. Визнавців брагмаїзму своєї релігії 220 міліонів. Буддийців 200 міліонів. Мойсеевого визнаня 10 міліонів. Почитателів многобожія 110 міліонів. Визнавців хіньскої релігії Таоізму 43 міліонів. Шінтоістів (стара японьска релігія, почитаюча духа предків) 14 міліонів.

ПЕРЕЛЕТ ПОНАД ОКЕАН.

Американський клюб летунів оголошує, що під проводом Родмана Ванамейкера вже 6 місяців будуєть ся і небавком буде готовий воздушний літак, на якім двох летунів перелетить понад Атлянтийский океан.

Мотор величезного воздушного судна буде мати силу 200 коний (H. P.), а летіти-ме зі скоростю 65 морских миль на годину.

Лет зачнеть ся з Америки з міста Ст. Джон в Ню Фундленді, відки летуни мають перелетіти 1600 морских миль понад Атлянтийский океан до ірляндського побережа в Англії. Отже ціла дорога до Англії, коли удасть ся щасливо і буде цілком правильна тривати-ме одну добу. На летунів, що мають відбути сю подорож, зголосило ся вже двох військових авіаторів.

І ПЯНА РОСІЯ ПРОТИ ПІЯНЬСТВА.

Росія, яка трету часть державних податків має з піяньства, хоче тепер трохи протверезити ся. Тепер у Петербурзі в державній раді (російське висше законодатне тіло) радить над управильненєм продажі горівки. При сій нагоді в палаті забрало голос богато бесідників і подавали дуже богато ріжних прикладів з розпиячування російського населеня. За тим, щоби зарадити піяньству в Росії, промовляв також горячо бувший президент міністрів ґр. Вітте. Після нового закона продаж горівки могла би відбувати ся тільки від години 9 рано до 11 в ночи по містах, а по селах лиш до 6 вечером. Крім того не вільно буде продавати горівки в урядах та в ресторанах театрів, концертових галь, кінотеатрів і публичних городів.

ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ІВАНОВИ ФРАНКОВИ.

Дня 24 січня було засіданє повного комітету ювилейного дару і на нім приняті до відомости, що сума зібраних досі грошей перейшла вже двайцятьпять тисяч корон, з чого 21.900 зложена на „Дністрові" [illegible] ч. 8080, а решта [illegible] виявили свою помочу для [illegible] заслуженого письменника протягом одного року, року недороду, фінансової кризи, при незвичайно великім оподаткованю суспільности на инші ціли (Рідна Школа, Пласк для Гуцулів, потреби України, виборчий фонд, український город і безліч иньших), без особливої аґітації, таким визначним даром задля обезпечення старости Ювилянтови. Річ відрадна тимбільше, що на дар жертвували розмірно найбільше селяне, народні учителі, робітники, ученики, хоч не хибувало й всі инші стани.

СТАТИСТИКА БУЛЬБИ.

Статистичні досліди виказали, що під управою бульби остає поверхня 16 міліонів гектарів, є се отже поверхня так велика, як Велика Британія. На чолі держав, в яких найбільше поширена управа бульби стоїть Росия з черть і пів міліонами гектарів. Опісля іде Німеччина з 3 міл. 200. тис. гектарами, Австро-Угорщина з 2 міл. Франция з 1 міл. і пів, та Сполучені Держави з 1 міл. 200 тис. гектарів. Прочий простір припадає на около 20 держав землі. Пересічна річна продукция бульби виносить 150 міліярдів кільоґрамів. Найбільшими їдунами бульби є Ірляндці, які перші між Европейцями, бо вже в 1565 р. познакомили ся з уживанем бульби. У них річно на голову припадає 900 кільоґрамів бульби. По них ідуть Голяндці зі 607 кільоґрамами бульби на голову. Німці з 525 кґ. У прочих народів виносить річна консумция около 300 кґ. бульби на голову. В Австро-Угорщині виносить та консумция 339. Найменша консумция бульби є в Румунії де на кождого мешканця припадає річно ледви 22 кґ. бульби.

Довжників „Канадийця" просимо вирівнувати свою залеглість за газету. Хто не відновить в коротці своєї передплати не одержить побільшеного числа „Канадийця."